

Filozofická Fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Katedra žurnalistiky

Mytické struktury v diskurzu televizních zpráv

Mythical structures in TV news discourse

Bakalářská diplomová práce

David P. STEFANOVIČ

Vedoucí práce: Mgr. Marek LAPČÍK, Ph.D.

Olomouc 2010

Prohlašuji, že jsem následující text, „Mytické struktury v diskurzu televizních zpráv“, vytvořil samostatně, s použitím uvedené literatury a pramenů. Celkový počet znaků práce (bez poznámek pod čarou) činí 100 042.

V Olomouci dne 27. dubna 2010

David P. Stefanovič

Děkuji vedoucímu práce, Mgr. Marku Lapčíkovi, Ph.D., za přínosné poznámky a rady k tématům práce i příbuzným. Dále děkuji Mgr. Martinu Foretovi za ochotnou pomoc s vyhledáváním a sháněním potřebné literatury.

Anotace

Tato práce si klade za úkol v rámci případové studie odhalit v diskurzu televizních zpráv struktury, které přesahují čistě informativní charakter zpravodajství, a vysvětlit kde a jak působí. Za účelem zjistit, kde text zpráv pouze informuje, a kde již do něj vstupují vlivy, které záměr informovat přesahují, je použita analýza diskurzu zpráv, jak ji vypracoval Allan Bell (1998). Následně jsou pomocí teorie Rolanda Barthes identifikovány mýty, které v daných zprávách fungují, a které, jak zní závěr práce, pomáhají mimo jiné budovat image stanice, která zprávy vysílá (v tomto případě TV Nova).

Klíčová slova: Televizní zpravodajství – případová studie – diskurz - mytologie – R. Barthes – diskurzivní struktura zpráv – A. Bell.

Abstract

The goal of this case study is to discover the structures which exceed pure informative nature of TV news in its discourse and also explain where (in the discourse) and how these structures take effect. In order to find out where the text of news just inform and where (in the text) the influences which exceed the text's intention to inform enter in it, Allan Bell's analysis of the news discourse is used. In addition Roland Barthes' theory is used to identify myths which operate in the news and which – as the thesis postulate – help (among other things) to build an image of the television station which broadcast the news (TV Nova in this case).

Key Words: TV News – case study – discourse – mythology – R. Barthes – discourse structure of news – A. Bell.

Obsah

1. Úvod	6
2. Metodika výběru zpráv	8
2.1 Vybraný vzorek.....	8
2.2 Makroudálosti	8
2.3 TV Nova a personalizace zpravodajství	9
3. Přístup k textu a jeho dekodování	11
4. Teoretický rámec	13
4.1 Lingvisticky orientovaná analýza diskurzu zpráv (A. Bell)	13
4.2 Mytologická analýza (R. Barthes).....	20
4.2.1 Úvod.....	20
4.2.2 Teorie	21
5. Analýzy zkoumaných zpráv	24
5.1 Lingvisticky orientovaná analýza diskurzu zpráv	24
5.2 Mytologická analýza	63
5.2.1 Mýtus Matky.....	64
5.2.2 Mýtus Opozice úřadů	68
5.2.3 Mýtus Instituce TV Nova.....	69
6. Závěr	72
7. Seznam pramenů	74
8. Seznam literatury	75
9. Seznam schémat	77
10. Seznam tabulek	77
11. Seznam příloh	77
12. Přílohy	79

1. Úvod

Média mají v dnešní době podstatné místo v oblasti šíření informací. Jelikož přísun nových informací je nezbytný pro utváření názorů a pohledu na svět, dá se odvodit, že média mají podstatné místo i v této oblasti. Televize (jako druh média, na který se tato práce zaměřuje) nabízí širokou škálu pořadů, zacílenou na různé diváky. Dá-li se mluvit o pořadu, který spojuje všechna (či většinu z nich) televizní publika, je jím televizní zpravodajství: zatímco ostatní pořady jsou většinou cílené na určitou skupinu a přináší informace relevantní pro ni, zpravodajství je cíleno na diváka obecně, klade si za cíl přinést mu informace, které jeho autoři považují za obecně nejdůležitější, nejrelevantnější. Minimálně v rámci televizních publik se tak dá televizní zpravodajství považovat za významný názorotvorný element.

Zprávy vypráví příběhy a jsou nositeli významů. Na tom se shodne většina literatury (ne-li všechna), která se jim věnuje¹. Televizní zprávy mají proti ostatním navíc „výhodu“ vizuálu: chtějí-li vyprávět příběhy, bývá velmi těžké je odlišit od fikce². Důležitá skutečnost, totiž ono přenášení významů, vyžaduje, aby na ně bylo nahlíženo jako na součást komunikace z pohledu sémiotiky – aby něco mohlo mít význam, musí to něco (jiného) značit. *„Komunikačním procesem tudíž není jen rozhovor mezi lidmi, dialog nebo jednání v rámci určité skupiny osob, ale jakékoliv smysluplné a cílově orientované užití jazyka a jazykových prostředků, ale také jiných znaků a znakových systémů, grafických forem, obrazů, gest a dalších artefaktů se znakovou funkcí. Znakovou funkcí zde rozumíme možnost jakéhosi přiřazení něčeho, které je obvykle nazýváno významem a co při bližší specifikaci příjemce je vyjadřováno argumenty funkcí „označovat“, „značit“, „vyjadřovat“ apod.“* (Tondl 2006: 21). Je pravděpodobné (či spíše jisté), že tato vlastnost zpráv nemůže zůstat bez využití jejich autory – ke zkomunikování významů, které přesahují informativní cíle zpravodajství, nebo k ovlivňování a přesvědčování diváka³ (ať už např. v oblasti politických přesvědčení, či „jen“ dílčích názorů na určité sociální skutečnosti).

Tato práce si klade za cíl v rámci případové studie odhalit, jak k těmto skutečnostem dochází (to že k nim dochází, budiž stanoveno za výchozí hypotézu). Za tím účelem bude

¹ Více viz Trampota (2006), Goldberg (2005), Lule (2001), Hartley (1982) a další.

² Jak na porovnání záběrů ze zpráv a z filmů ukazuje Hartley (1982).

³ „Koncept persuzivní komunikace jako druhu umožňuje vtáhnout do tématu také politické projevy, **televizní moderování**, reklamu...“ (Doubravová 2002: 102), zvýraznil autor

použita koncepce mýtů Rolanda Barthes⁴ - dochází-li ve zprávách k přenosu významů, je pravděpodobné, že v pozadí jejich vzniku stojí mýty (samotné tyto zprávy přesahující), které určují, jaké významy budou přenášeny. Jelikož je ale třeba vědět, *co* přesně má být pojmenováno, aby to mohlo být pojmenováno, bude jako výchozí použita lingvisticky orientovaná analýza diskurzu zpráv Alana Bella⁵, která by od sebe měla oddělit události, které zpráva popisuje a způsob, jakým tak činí – právě způsob je pak přenašečem významů.

Ač tedy modelu zpravodajství jako čistě informativního žánru musí být na základě výše zmíněného připsána podoba spíše ideální (a idealistická) než skutečná, v rámci jasnějšího definování s ním budou zjištěné skutečnosti stavěny do kontrastu. Tak bude možno zjistit, kde končí autorský záměr informovat a začínají záměry další. Jaké záměry to jsou, na to by měla pomoci odpovědět Barthesova mytologie.

⁴ Přiblížení v 4. Kapitole.

⁵ Viz předchozí poznámku.

2. Metodika výběru zpráv

2.1. Vybraný vzorek

Aby bylo možno získat ucelenější představu o českém televizním zpravodajství (uvažují jeho tři nejsledovanější zástupce – ČT 1, TV Nova a TV Prima), byl zpracován nejprve týdenní vzorek vysílání – sedmidenní doba jistě stále tvoří vysoce případový výběr, leč tím, že zahrnuje všechny dny v týdnu, lze na ní již vysledovat určité pravidelnosti. Tato práce se ovšem soustředí ještě na menší jednotku: tři zprávy, tvořící jeden příběh, na jedné stanici⁶. Zobecnění, vycházející z této práce by tedy musela být předmětem práce navazující a pro její potřeby je týdenní vzorek dostačující. Výběr týdnu od 24. 10. 2009 do 30. 10. 2009 (sobota – pátek) byl dán započítáním první fáze práce, s přihlédnutím k tomu, aby šlo o týden pokud možno „průměrný“ (je očekávatelné, že např. v týdnu, během kterého se odehrává olympiáda, či světový kongres, bude tato skutečnost ovlivňovat obsah zpravodajství). Vybraný vzorek sice obsahuje jedno specifikum – státní svátek 28. 10., leč to se práce nedotýká.

2.2. Makroudálosti⁷

Provazování zpravodajských příběhů do makroudálostí není ani jedné stanici cizí, jak potvrzuje vzorek vybraných zpráv. Pro jakékoli zkoumání, které chce vidět souvislosti (každé takové, které se nechce stát pouze případovou studií zkoumající jednu jedinou zprávu bez

⁶ Doslovný přepis zkoumaných zpráv lze nalézt v Přílohách

⁷ Za makroudálost je považován zpravodajský příběh, zpracovaný v rámci několika tematicky provázaných zpráv, objevujících se v několika na sebe navazujících dnech (což ale není podmínkou – do makroudálosti může být započítána i zpráva, která se objeví s odstupem, např. po získání nových informací). Pojem „událost“ je zvolen záměrně jako vymezení se proti pojmu „zpráva“: stylově jsou makroudálosti v podstatě „pokračujícími zprávami“ – takovými, které se jednomu tématu věnují více dnů, neboť (nejčastěji vlivem dalšího vývoje události) jej nelze pokrýt v jediném dni. Makroudálost má nicméně vysledovatelnou promyšlenou strukturu; kromě dodávání nových informací v ní také často funguje nahlížení na již známé fakty novým pohledem (např. soustředění se na dříve pominuté detaily, či konkretizace probíraných problémů). „Událost“ je pojem svázaný s tématem a vyprávěním spíše než s přísně žánrově pojímaným stylem.

jakéhokoli vztahu k jejímu okolí, ať už „časového“⁸, či „tematického“⁹), ale chce přitom zůstat případovou kvalitativní studií¹⁰, je makroudálost ideálním zdrojem.

Ve zkoumaném týdnu se vyskytlo hned několik makroudálostí, jejichž častým rysem bylo, že jejich části patřily mezi těch několik málo zpráv, jimž se v jednotlivých dnech věnovaly všechny tři stanice¹¹. V daném týdnu se televize věnovaly hned několika makroudálostem: např. „Kauze na plzeňských právech“, „Českému podpisu Lisabonské smlouvy“, či „Prasečí chřipce“. Už z tohoto skromného vzorku lze soudit, že makroudálosti v televizním zpravodajství se většinou věnují politice¹², každopádně zprávám závažným s očekávatelným celospolečenským dopadem (tzv. „hard news“¹³). Proti tomu makroudálost, kterou lze pracovně nazvat „Příběh matky, která odložila dítě do babyboxu“, a které se TV Nova věnuje ve třech po sobě následujících dnech (TV Prima se ve vybraných dnech věnuje této události dvakrát, ČT 1 ani jednou), je zcela jednoznačně zařaditelná mezi „soft news“.

2.3. TV Nova a personalizace zpravodajství

TV Nova je komerční stanicí a svou vysílací strategií se zcela zřetelně hlásí k produkci tzv. *infotainmentu*¹⁴. „Podobně fungoval i Vladimír Železný¹⁵ jako věrozvěst ikonického newspeaku ve svých mediálních školeních diváků v pořadu *Volejte řediteli*. Argumentace typu

⁸ Řazení zpráv za sebou v rámci jednoho zpravodajského pořadu

⁹ Řazení zpráv do kontextů, ve všech možných rovinách – jednoho pořadu, TV zpravodajství jako diskurzu, společenské situace...

¹⁰ Ne-případová, (či) ne-kvalitativní studie by se zabývala spíše vyššími celky, obsahujícími několik makroudálostí, společně s řadou událostí; např. kvantitativní studie, zkoumající počet zpráv věnovaných politice na jednotlivých stanicích v rámci měsíce června 2009.

¹¹ Počet těchto zpráv se pohyboval od dvou do pěti na den, při počtu 10 - 22 zpráv na den podle data a stanice; pro podrobnější přehled viz tabulky 4 – 10 v Přílohách.

¹² Hartley (1982) vymezuje šest hlavních témat televizního zpravodajství: politika, ekonomie, zahraniční zpravodajství, domácí zpravodajství, příležitostné příběhy a sport.

¹³ Obecné dělení zpráv na „hard“ a „soft“ – Hartley je charakterizuje takto: „Dělí se na „hard stories“ a „soft stories“. „Hard stories“ jsou charakterizovány konfliktem (násilím). „Soft stories“ zahrnují humor a hluboce lidský příběh (často jsou definovány jako „zaujímavý ženský pohled na věc“).“ (Hartley 1982: 38). Pojmy „hard news“ a „soft news“ pocházejí původně od G. Tuchmanové, která říká, že „... podle zkoumaných novinářů jsou hard news informace, které by měl každý dobře informovaný občan znát, zatímco soft news se zabývají spíše běžným každodenním životem lidí.“ (citováno dle Trampota 2006: 30 – 31)

¹⁴ „Jde o snahu podávat informace zábavnou formou, která se ve zprávách může projevovat bohatou škálou postupů (...) stává se důležitým to, co je zajímavé a zábavné. Mění se tak výběrový filtr médií. Opakující se výběr zábavných informací zpětně ovlivňuje normu, co lze považovat za zprávu.“ (Trampota 2006: 161), „Označuje využívání prvků zábavy ve zpravodajství, např. nejrůznějších aranžovaných či hereckých projevů v televizním zpravodajství (subjektivní kamera, pohyb reportéra, činnost ilustrující téma zprávy, animace apod.)“ (Reifová a kol. 2004: 88)

¹⁵ Bývalý gen. ředitel TV Nova

– lidé se nám smějí, že koukáme na plytkosti, ale nic si z toho nedělejte, nás je nejvíc – *měla nejen ekonomické, ale také sociálně inženýrské pozadí*,” shrnuje tento fakt Šoltys (2004: 262). Není proto divu, že její produkce ve sledovaném týdnu zahrnuje mnoho „soft news“ a mezi nimi podstatnou část takových, které lze zařadit pod pojem hluboce lidský příběh (*human interest story*)¹⁶ – „Dálniční kuriozity“, „Piknik na Harbour Bridge v Sydney“, „Začátek finále české Superstar“, či „Soukromé muzeum motorek“, jako několik případů¹⁷ (vybraných pouze z prvních dvou sledovaných dnů!). Důvodů pro tento postup může být několik: odlišení se od konkurenčních zpravodajství, či umožnění divákovi, aby se lépe identifikoval s vysílanými zprávami, snadněji je přijímal a lépe si je zapamatoval: „*Personalizace zpráv dovoluje jejich aktérům vyprávět příběh svými očima a divákům vnímat jej skrze jeden konkrétní charakter*,” tvrdí Murray (citováno dle Bradfordová 2007: 2 – 3), „*Cílem je vytvoření napětí/očekávání, jak se diváci začínají více zajímat o individua, vystupující v příběhu. (Kobre, 2000) Zvýšené očekávání by mělo vést k více rozvinutému zpracování vnímaného, neboť divák věnuje tomuto příběhu více pozornosti.*“ (Bradfordová 2007: 9).

TV Nova ovšem – a to je hlavní důvod, proč byla jako objekt zkoumání pro tento text vybrána právě zkoumaná makroudalost – zachází ještě dál. Nejen, že pro své diváky vytváří značně rozdílný obraz světa než stanice, které se zaměřují na „hard news“, ale skrze takto koncipované zpravodajství vytváří svou *image*, na úrovních, které zdaleka přesahují rámeček zpravodajství jako TV pořadu. A právě skutečnosti, které vstupují do diskurzu zpravodajství TV Nova takto „zvenku“ a přetvářejí ho do jeho konečné podoby, budou dále předmětem zkoumání.

¹⁶ „Někdy nazývaný příběh za příběhem, či emocionální zpráva – hluboce lidský příběh se může na události dívat na více osobní rovině, zvláště zpovídáním lidí ovlivněných událostmi, pokrytými ve zprávách, či vytvářením zprávy o jednom či více lidech, kteří překonávají nesháze v těchto událostech referované. Cílem je emocionálně nás zaujmout tím, co je prezentováno ve zprávách.“, zdroj: <http://www.wisegeek.com/what-is-a-human-interest-story.htm>

¹⁷ Komplettní přehled v tabulkách 4 – 10 v Přílohách

3. Přístup k textu a jeho dekódování

Než bude možné přejít k analýze vybraných zpráv, je třeba se zastavit u samotného textu. V následujících kapitolách se bude zdánlivě zkoumat způsobem, který jako by počítal se čtenářem v pasivní roli toho, kdo pouze přijímá sdělení produkovaná autorem. Takové pojetí tvorby a přijímání textu je ale samozřejmě zastaralé a neobhajitelné¹⁸. Ke čtenáři se dnes¹⁹ přistupuje jako k individuu ovlivňovanému různými (nejen) sociálně determinovanými skutečnostmi, na jejichž základě text dešifruje (každý jinak)²⁰.

To, že se autoři snaží do svých textů implantovat jakéhosi „ideálního (či modelového) čtenáře“²¹, čili tvoří texty s určitým způsobem jejich dekódování na mysli, je ovšem nepopíratelné. Ze sémiotického hlediska tak text tvoří prostředí, ovládané tzv. *dominantním kódem* (viz Hall 2005). Specifikuje-li se dále text jako text *televizuí*²² (či rovnou jako *televizuí* diskurz), ukáže se, že *dominantní kód* slouží v rámci zpravodajství k (re)produkování hegemonie²³. V této práci samozřejmě nebude tento pojem vnímán v celém svém rozsahu, pro případ zkoumané makroučinnosti a jejího zpracování stačí považovat hegemonii za *postoj TV Nova ke svému divákovi, a především pak za postoj sama k sobě prostřednictvím tohoto diváka*. Či jinak za obraz, který o sobě TV Nova prostřednictvím

¹⁸ „... zprávy neznamenají v době svého vysílání či tisku vůbec nic. Musí být „čteny“...“ (Hartley 1982: 36), „Pro budování významu textu je (...) mnohem důležitější to, co z něj příjemce vyčte, než to, co se do sdělení snažil vložit jeho autor (podavatel).“ (Trampota 2006: 133)

¹⁹ Podle McQuaila (1999) převládají dnes teorie tzv. dohodnutého vlivu médií (více k dalším autorským pojetím teorií účinků médií v Reifová a kol. (2004: 297 – 300))

²⁰ „Zůstává nepřekročitelná mezera mezi „reálnými“ čtenáři/autory a těmi „vepsanými“, vytvořenými a označenými v textu a textem. Reální čtenáři jsou subjekty v historii, žijící v sociálních sítích, spíše než pouhé subjekty jednoho textu,“ píše Willemann (citováno dle Fiske 2001: 62)

²¹ Této skutečnosti se věnuje např. U. Eco v knize *Šest procházek literárními lesy*: „Modelový čtenář příběhu není empirický čtenář. Empirickým čtenářem jste vy, já, kdokoliv, kdo čte nějaký text. Empiričtí čtenáři mohou číst mnoha způsoby a neexistuje žádné pravidlo, které by jim předepisovalo jak číst, protože často berou text jako nádobu pro své vlastní vášně, které mohou přicházet zvnějšku, mimo text, anebo které v nich text náhodou probouzí. Pokud jste někdy ve stavu hlubokého zármutku sledovali nějakou komedii, dobře víte, že je těžké se v takovou chvíli u humorně laděného filmu bavit. To není všechno. Když pak stejný film vidíte náhodou po letech znovu, nemusí vám být do smíchu, protože každá scéna vám bude připomínat žal, který jste pociťovali tenkrát poprvé. Jako empirický divák tedy budete tento film „číst“ špatně. Ovšem vzhledem k čemu „špatně“? Vzhledem k typu diváka, který měl na mysli režisér, tedy diváka, který se rád směje a rád sleduje příběhy, které se ho osobně nedotýkají. Tento typ diváka (či čtenáře) nazývám modelový čtenář.“ (Eco 1997: 17)

²² Termín z používaného překladu Hallova článku *Encoding/Decoding*.

²³ „...perpetuální, komplexní a otevřený proces působení mocenských praktik, jimiž vládnoucí skupiny ve společnosti udržují status quo preventivním budováním souhlasu podřízených skupin se společenským řádem.“ (Reifová a kol. 2004: 73)

svého zpravodajství vytváří²⁴. V souladu s převládajícím přesvědčením tak tato práce přistupuje k divákovi jako k aktivnímu příjemci sdělení, zde sdělení o tom, jaká je/má být *image* TV Nova. Prvky tvořící tuto *image* jsou „všity“ do *dominantního kódu* zpravodajství TV Nova a je v jejím zájmu, aby je divák dekodoval ve stejné podobě, v jaké jsou do něj vloženy.

Bude-li tedy dále divák opomíjen, což by mohlo implikovat jeho pasivní roli, bude to řízeno snahou odhalit skutečnosti do textu „všíváné“ na straně podavatele, nikoli ty z něj „vytahované“ na straně příjemce. Jelikož se ale i autor práce nachází na straně příjemce (leďa by měl k ruce samotné tvůrce konkrétních zkoumaných zpráv), jde samozřejmě o teoretický konstrukt. Ve skutečnosti se bude následující zkoumání pohybovat v prostředí (předpokládaného) *dominantně-hegemonického postoje* (Hall, 2005), tzn., že v první fázi „čtení“ bude zpráva dekodována „*ve shodě s významem, který do sdělení zakódoval autor sdělení*“ (Trampota 2006: 133), v následující fázi ovšem skutečnosti, které budou pomocí *dominantního dekodování* (Trampota 2006) „vyabstrahovány“, budou podrobeny kritickému přezkoumání. Čili se dá s určitou mírou zjednodušení říct, že bude zkoumání vycházet z druhého postoje, který Hall (2005) definuje, a to *postoj vyjednaného kódu*, v němž „*příjemce rozumí, co se snažil autor do sdělení zakódovat, ale na jím zakódovaný význam nepřistoupí a nevnímá ho jako přirozený*.“ (Trampota 2006: 133). Posledním postojem je *postoj opozičního kódu* (Hall 2005), v němž „*příjemce vnímá dominantní pozici autorova zakódování takovým způsobem, že se proti ní přímo vymezí*.“ (Trampota 2006: 133).

Platí-li následující věta: „*(...) pro potřeby formalismu se předpokládá, že reální čtenáři splývají se čtenáři vykonstruovanými*.“ (Willemann, citováno dle Fiske 2001: 62), bude zvolený postup formalistický.

²⁴ Jelikož tento obraz je zjevně konstrukcí lidí uvnitř TV Nova (či zjednodušeně TV Nova jako instituce) a jeho schválení ze strany diváků je tak podmíněno vyjednáváním tohoto pohledu jako dominantního proti jakýmkoli jiným pohledům, které by mohli diváci na TV Nova mít, lze tuto skutečnost označit za hegemonickou. – „Podstatným znakem hegemonie je budování obecného souhlasu, tedy přijetí idejí vládnoucích sociálních skupin všemi sociálními skupinami.“ (Reifová a kol. 2004: 73), což je ovšem pro tento případ samozřejmě nutno vnímat obrazně.

4. Teoretický rámec

4.1 Lingvisticky orientovaná analýza diskurzu zpráv (A. Bell)

Většina skutečností, na které se tato práce zaměří, je zjevná i při prvním zběžném zhlédnutí zpráv (například emoční náboj, který na příběhu matky zpravodajství TV Nova akcentuje). Bystřejší pozorovatel by je tak mohl rovnou vypsát, charakterizovat jejich mytické²⁵ role a definovat jejich účinky. Při tomto postupu by mu ovšem uniklo několik podstatných věcí: například jak jsou ony skutečnosti umístěny v samotném textu/diskurzu, kterým jeho pravidlům se podřizují a která obcházejí²⁶, a v jaké interakci jsou se svým okolím. Jinými slovy: tyto skutečnosti lze dost dobře pojmenovat bez vztahu k diskurzu, ve kterém působí, ale to povede k čistě abstraktní teoretizaci, kterou je potřeba podložit něčím jiným (Např. R. Barthes musel své eseje, soustředěné v *Mytologiích*, které se diskurzem nezabývají i přesto, že ho v mnoha případech v podstatě analyzují, podložit sémiotickou teorií, soustředěnou ve stati *Mýtus dnes*.²⁷). Tato práce musí mít proti tomu diskurz stále na zřeteli: je důležité, že se pohybuje v prostředí televizního zpravodajství, je důležité, že tak činí v prostředí soukromé a nikoli veřejnoprávní televizní stanice, jako i to, jakému konkrétnímu zpravodajskému žánru se věnuje. Dojde-li později na zkoumání sebeprezentace TV Nova v jejím zpravodajství, nelze tak činit bez vztahu k tomuto zpravodajství.

Aby se tedy zjistilo, kde přesně a jakým způsobem jsou v diskurzu zapuštěny kořeny skutečností, které na něm parazitují (označím-li tento vztah tímto poněkud silným slovem), je třeba provést jeho důkladnou analýzu. Jako jedna z možných se nabízí analýza zpravodajského diskurzu, zpracovaná Allanem Bellem (1998).

²⁵ Pojem „mytický“ odkazuje na teorii mýtů R. Barthesa, které bude věnován prostor později.

²⁶ Pojmu diskurz se ve svém díle rozsáhle věnuje např. M. Foucault, který jej definuje jako „... skupinu výpovědí, pokud patří ke stejné diskursivní formaci; netvoří nekonečně opakovatelnou rétorickou či formální jednotku, jejíž objevení se či historické využití se může ohlašovat (a je-li to nutné, může být vysvětleno); je tvořen omezeným počtem výpovědí, pro něž může být definován soubor podmínek jejich existence...“ (Foucault 2002: 180). Pravidlům kontroly diskurzu a jeho mechanismů se věnuje např. v práci *Rád diskurzu*, kde popisuje formu kontroly diskurzu vnější (např. zákazy, vylučování určitých skutečností), vnitřní (např. komentáře jako princip odstranění náhody z diskurzu) a na základě oboru (určování pravidel pro diskurz na základě sféry, do níž patří). (Foucault 1994)

²⁷ Barthes, R.: *Mytologie*. Praha, 2004 – Z této knihy bude vycházet pozdější fáze textu, zde je použita jako jeden z možných ilustračních příkladů pro předkládané tvrzení.

Nejprve bylo ovšem třeba provést několik rozhodnutí. Diskurz televizního zpravodajství je audiovizuální. Jeho zvuková složka je srovnatelná s diskurzem psaného zpravodajství (samozřejmě s výjimkami, tvořenými intonací, důrazem apod., ty lze ale analyzovat samy o sobě) a lze na ni použít stejný analytický přístup. Vizuální složka zůstává svébytnou. Analytik tak má dvě možnosti: brát tyto složky jako rovnocenné a podrobit text dvěma samostatným analýzám zároveň, či brát jednu z nich jako nadřazenou. Pro tuto práci byl zvolen druhý přístup a za nadřazenou složkou je považována – i přes to, že jde o TV zpravodajství – ta zvuková. Předpoklad zní, že ony „parazitické skutečnosti“ se soustředí v textové rovině diskurzu a vizuálně je, pokud vůbec, používáno pouze k jejich podpoře – čili jako podpůrná, podřízená složka.²⁸

Poté, co byl text oprostěn od vizuální stránky, tedy pro potřeby primární (výchozí) analýzy, stále zbývá několik možností – například postup Teuna A. van Dijka. Ten se může na první pohled dokonce jevit pro zkoumaný případ vhodnějším. Van Dijk (1998)²⁹ se totiž věnuje názorům a ideologiím v textu zpráv. S jeho analýzou ale přichází podobný problém, jaký byl nastíněn výše: vybrané skutečnosti jsou označeny a pojmenovány, ale bez vztahu ke svému okolí – jsou vlastně z textu vytrženy. Naproti tomu „*Bell vypracoval průvodce, jak analyzovat a interpretovat diskurzivní strukturu zpravodajského příběhu. Jeho analýza pomáhá rekonstruovat událost, o které zpráva pojednává, jak se „opravdu“ stala (jinými slovy, pomáhá alespoň do určité míry eliminovat záměrné i nezáměrné důsledky interpretace události reportérem, respektive médiem).*“ (Trampota 2006: 74). A pokud bude událost zrekonstruována ve své původní – nemediované – podobě, její „interpretace reportérem, respektive médiem“, jakožto i další „parazitické skutečnosti“, se nejen zcela jasně ukážou, ale navíc zůstávají pevně zakotveny v diskurzu – Bellova analýza textu přesně ukáže, kde do něj

²⁸ Mluví se zde o komplexním komunikátu, jak ho definoval Šoltys (2004): „...komplexní komunikát obsahuje nejméně dva sémiotické kódy. Komunikát budovaný jedním sémiotickým kódem je simplexní. Pro komplexní komunikát platí obecně tři principy, na základě kterých se sémiotické kódy k sobě vztahují:

- a) princip harmonie kódů
- b) princip dominance kódu
- c) princip substituce kódů.

Je totiž vyloučeno, aby se sémiotické kódy, které se na výstavbě obsahu a smyslu komplexního komunikátu podílejí, vzájemně potíraly, vnášely do něj rozpory a zpochybňovaly zejména jeho komunikační smysl, proto jsou harmonizovány [viz a)] a kooperativně tak vytvářejí celek (Gestalt) komplexního komunikátu. Přesto platí, že jeden z kódů, které jsou v komplexním komunikátu uplatněny, získává dominantní postavení, nebo alespoň dominantní postavení po určitou část průběhu jeho výstavby [viz b)]. Z podstaty mediální komunikace vyplývá, že dominantní postavení by měl mít přirozený jazyk, ale ze zkušenosti víme, že v řadě textových vzorců již toto postavení je oslabené (zprávy o počasí, muzikál, videoklip). Dochází-li k dynamizaci kódů v rámci společného obsahu a smyslu, pak je přirozené, že jednotlivé kódy se mohou zastupovat, nebo dokonce nahrazovat jeden druhý [viz c)].“ (Šoltys 2004: 257 – 258) Zvuková složka je pokládána za dominantní kód, neboť především z ní krystalizují mytické struktury (o jejichž objevení a popsání v této práci především jde), jak se ukáže v následující kapitole.

²⁹ Dijk, T. A. van: *Opinions and Ideologies in the Press*. In Bell, Garret 1998

vstoupily a jakým způsobem ho ovlivnily. „Podle Bella jen důkladná lingvistická analýza umožňuje rozpoznat, co se skrývá v hloubkové struktuře zpráv a rozkrýt možné ideologie,“ říká Trampota (2006: 74) a sám Bell (1998: 65) doplňuje: „Text je ve zprávách nejdůležitější. Obsah zpráv není nezávislý na svém vyjádření a opravdu porozumět jeho povaze můžeme jen skrze detailní analýzu textu zpráv.“

Ač je tato analýza určena primárně pro potřeby zkoumání psaného zpravodajství, po transkripci textu televizní zprávy ji lze bez problémů a jakýchkoli omezení aplikovat i na TV zpravodajství, jak bude ukázáno dále. A přesto, že má Bellovo prohlášení jinou váhu ve vztahu ke zprávám, pro něž není text jen synonymem diskurzu, ale i přenosovým médiem, bude ukázáno, že „povaze obsahu“ televizních zpráv lze opravdu porozumět (a hledané „parazitické skutečnosti“ odhalit) pouze skrze analýzu jejich textové (zvukové) roviny.

Podle Bella se zpráva skládá ze tří hlavních složek: abstraktu (který je v následující analýze shodný s pojmem úvod), atribuce (komu je zpráva připsána, v televizním zpravodajství většinou tvořená reportérovým „ohlášením“ na konci) a samotného příběhu. Ke specifikaci skutečností uvnitř jednotlivých událostí příběhu navíc používá další tři kategorie: pozadí, následující událost/důsledek a komentář. „Komentář ukazuje aktuální pohled novináře či aktéra zprávy na akci, hodnotí a komentuje události, jak se dějí (spíše než aby vyprávěl události jako takové, či poskytoval vyjádření jiných stran k nim).“ (Bell, 1998: 67). Je možné identifikovat tři různé druhy komentářů: kontext, hodnocení a očekávání.

Stejně jako samotní žurnalisté ve svých zprávách, i Bell se ve své analýze snaží zodpovědět základní otázky, které si pokládá autor každého zpravodajského příspěvku: *Kdo? Co? Kdy? Kde? Proč? Jak?* Pod čtyři základní z těchto otázek (chybí *Proč?* a *Jak?*, které jsou doplňující) pak rozděluje body své analýzy:

Co?

1. Titulek

Jaké události se vyskytují v titulku? Sumarizujte a očísľujte každou událost.

2. Perex

Jaké události se vyskytují v perexu či úvodu? Sumarizujte a očísľujte každou událost.

3. Události

Jaké události se v příběhu vyskytují? Sumarizujte a očísľujte je, poté čísla přiřadte k jednotlivým větám příběhu... Označte ústřední událost příběhu.

4. Titulek, perex a příběh

Jaký je vztah titulku k perexu a perexu k příběhu jako celku? Které události jsou v jednotlivých částech zahrnuty, či vynechány a jaké zpravodajské hodnoty to implikuje?

Kdo?

5. Atribuce příběhu

Je příběh jako celek někomu připsán? Komu?

6. Přiznané zdroje

Nachází se uvnitř příběhu další atribuce? Pokud ano, jaké? Které části příběhu jsou zdrojované, které ne, jak a proč?

7. Aktéři zpráv

Kteří aktéři zpráv jsou zmíněni? Jak je k nim odkazováno?

Kde?

8. Místa

Jaká vyjádření pro místa jsou použita? Kde se v příběhu objevují?

9. Struktura místa

V jakých lokacích se příběh odehrává?

Kdy?

10. Čas

Jaká vyjádření času jsou v příběhu užita? Kde se v příběhu objevují?

11. Časová struktura

Jaká je časová struktura příběhu? Považujte čas ústřední události za čas $T = 0$. Označte dřívější události jako $T = -1, -2$ a pozdější události jako $T = 1, 2$ atd. v chronologickém pořadí, v jakém se skutečně objevily. Vedle každé věty poznamenejte čas či časy akcí v ní zmíněných.

12. Pozadí

Je ve zprávě nějaké pozadí ústřední události?

13. Komentář

Je ve zprávě nějaký komentář událostí? Hodnocení, kontext, či očekávání toho, jak se situace vyvine?

14. Důsledek

Je ve zprávě nějaký důsledek pro ústřední akce jednotlivých událostí?

Struktura událostí a diskurzu

15. Struktura událostí

Shromážděte své re-kategorizace toho, co se v příběhu stalo – aktérů, míst, času i akcí samotných.

16. Struktura diskurzu

Nyní můžete nakreslit stromový diagram diskurzivní struktury.

17. Koheze

Jaká spojení jsou vyjádřena nebo naznačena mezi větami či událostmi v příběhu? Jak?

18. Zmatení

Je nyní možné přesně říct, co se v příběhu stalo?

(Tento překlad Bellova průvodce je zjednodušen na základní dotazy, v originále nabízí další podotázky, kterým se následující analýza věnuje tehdy, když je to relevantní.)

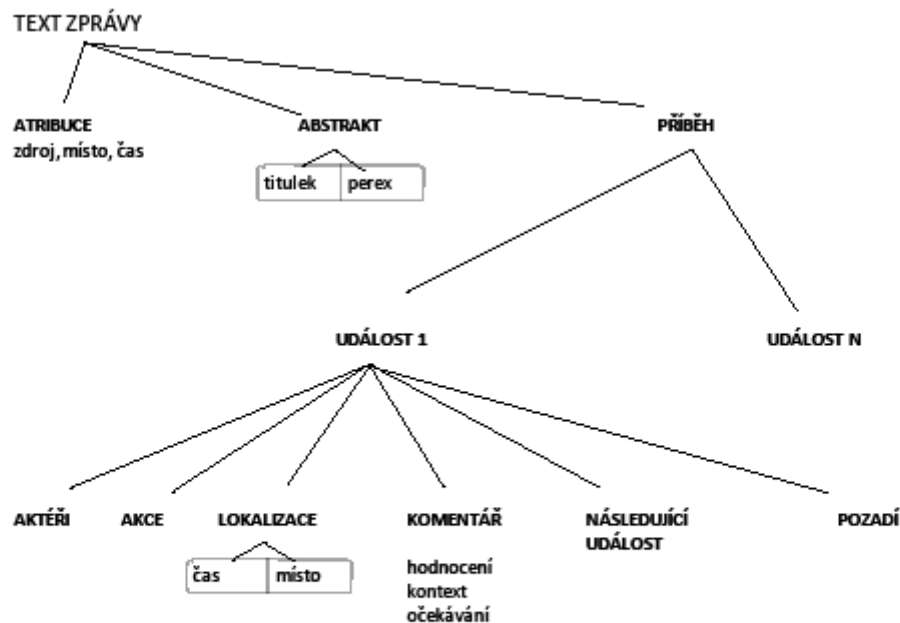
Použitá analýza má o bod méně, je vynechán bod č. 1 – Titulek. Televizní zprávy totiž žádný nemají.

V některých bodech svého průvodce Bell navrhuje soustředit se na zpravodajské hodnoty³⁰ ve stavbě příběhu ukryté (například ve výpustkách mezi příběhem jako takovým, jeho perexem a titulkem). Pro potřeby následující analýzy postačí (z množství dnes existujících konceptů) původní dvanáctka zpravodajských hodnot (osmi univerzálních a čtyř kulturně podmíněných), kterou navrhli Galtung s Rugeovou³¹: četnost (frequency), práh pozornosti (threshold), jednoznačnost (unambiguity), srozumitelnost (meaningfulness), souznění (consonance), překvapení (unexpectedness), kontinuita (continuity), kompozice (composition), vztah k elitním národům (reference to elite nations), vztah k elitním osobám (reference to elite persons), personalizace (personalization) a negativita (negativity). Ostatně dále bude možno sledovat, že jasně viditelný výskyt těchto hodnot, navržených spíše pro „velké“ zpravodajství, zabývající se událostmi mezinárodního charakteru, není v případě matčina příběhu příliš patrný.

U pojmu *příběh* je nutné předem upozornit na určitý posun, ke kterému během analýzy dojde v jeho významu. *Příběh zprávy* je sice běžně používán ve všech mediálních teoriích, zabývajících se zpravodajstvím, jako označení pro *to, co se ve zprávě děje*, nicméně vlivem toho, jak k němu přistupuje TV Nova, *příběh* v následující analýze se stává mnohem více pojmem naratologickým; například je při jeho vyprávění použit důmyslný systém vypravěčů, zcela redundantní, šlo-li by o prosté sdělování informace. Jde jistě o skutečnost ze značné části způsobenou zkoumaným žánrem (hluboce lidský příběh), nicméně nejde o jev ve zpravodajství neobvyklý ani na obecné rovině, jak píše Trampota (2006: 59): „*Ačkoli je zpravodajství přisuzována primární funkce zprostředkovávat objektivní informace o aktuálním dění ve společnosti, je také opakujícím se vypravěčem příběhu, které mají svou (do určité míry) ustálenou strukturu a pravidla uspořádání.*“, ještě o něco lépe pak jeho citace Pottera (citováno dle Trampota 2006: 62): „*Zatímco to, o čem zpravodajství pojednává, je víceméně inspirováno nějakými skutečnými událostmi, sám způsob zpravování o těchto dějích je ovlivněn podobnými procesy a omezeními jako fikce.*“

³⁰ „Zpravodajské hodnoty představují vlastnosti, které událost musí mít, aby byla vybrána a stala se zprávou.“ (Trampota 2006: 26)

³¹ Galtung, J. - Rugeová, M. H.: *The Structure of Foreign News*. In *Journal of Peace Research*, roč. 2, č. 1 (1965), s. 64-91

STRUKTURA DISKURZU - stránka 1

Schéma 1 – Struktura diskurzu zprávy podle Bella

4.2 Mytologická analýza (R. Barthes)

4.2.1 Úvod

Spojit lingvistickou analýzu Alana Bella a sémiologickou teorii mýtů Rolanda Barthes je postup experimentální, nicméně logický. V předchozí části bylo řečeno, že Bellova analýza pomáhá odkrývat ideologie ve zprávách, stejně jako další elementy, které jsou cizí příběhu zpráv, a které do něj vstupují z vnějšku s více či méně jasným cílem ovlivňovat divákovy názory³². Tyto skutečnosti lze opravdu pomocí Bellovy analýzy *odkrýt*, ale už jen při pokusu o jejich přesné *pojmenování* by analytik překračoval vymezený rámec. Určitě je proto nelze

³² Tyto skutečnosti byly nazvány jako „parazitující na diskurzu zpráv“.

v rámci samotné analýzy *vysvětlovat*. Ta tak zůstane výchozím bodem, přípravnou částí praktické části práce, která vynese „problémové“ skutečnosti na světlo a vymezí proti nim „čistý zpravodajský diskurz“, kterému se v ní není třeba dále věnovat. A jsou to právě tyto skutečnosti, které živí mýtus/mýty v rámci zpravodajství TV Nova.

4.2.2 Teorie

Na otázku, co je mýtus, odpovídá Barthes jednoduše: „...*mýtus je určitá promluva*“ (Barthes 2004: 107). A nejde jen o řeč jako takovou, nýbrž o promluvu chápanou tak, jak ji chápe sémiologie, tedy o systém znaků – pak jí může být v podstatě cokoli: „*psaný jazyk, fotografie, film, reportáž, sport, divadlo, reklama, to vše může posloužit jako opora pro mytickou promluvu.*“ (Barthes 2004: 108). Mýtus je nad řečí, je *ukradenou řečí* (Barthes 2004: 130), má určitá formální omezení, nicméně po stránce obsahové je neomezený. Jeho zvláštnost spočívá v tom, že „*je čten jako faktický systém, ačkoli je pouze systémem sémiologickým.*“ (Barthes 2004: 130). Aby tato pro pochopení funkce mýtu důležitá věta mohla být správně uchopena, je třeba se vrátit k jeho povaze.

Mýtus je znakovým systémem druhého stupně. Barthes vychází z dyadické podoby znaku³³, ve které se tento skládá z označujícího (smyslově vnímatelné podoby znaku) a označovaného (mentálního konceptu, který je k označujícímu přiřazován). Výsledný znak tohoto primárního sémiologického systému se stává označujícím v systému mýtu³⁴:

³³ Např. ze Saussura, ale odvolává se i na Freuda nebo Sartra, viz Barthes (2004: 112)

³⁴ Pro lepší pochopení parafrázuji příklad, který uvádí Barthes (2004): V učebnici latinské gramatiky se nachází věta *quia ego nominor leo* (neboť se jmenuji lev), která má za úkol demonstrovat pravidlo predikační shody. Sama tato věta je primárním sémiologickým systémem: obsahuje označující (např. podoby slov), označované (např. psychické koncepty těchto slov) a výsledné znaky (např. tato slova) – celá pak je znakem, který zní „neboť se jmenuji lev“. Na scénu ovšem přichází sekundární sémiologický systém: výsledný znak se stává označujícím pro nové označované, které zní „jsem gramatický příklad“, a vzniká nový znak: „neboť se jmenuji lev“ jako gramatický příklad.

Schéma 2 – Podoba znaku v jazyce a v mýtu (převzato z Barthes (2004: 113))

Pro lepší orientaci zavádí Barthes vlastní pojmy: označující jako výsledný člen primárního systému je *smysl*, to stejné označující jako výchozí člen sekundárního systému je *forma*. Označované v sekundárním systému je *koncept* a znak v tomto systému je *signifikace*.

Dá se říct, že nejdůležitějším členem sémiologického systému mýtu je označující se svou dvojakostí: zatímco *smysl* je plný³⁵, *forma* je prázdná – aby mýtus mohl zapustit kořeny v primárním sémiologickém systému, činí forma z jeho výsledku prázdnou nádobu, kterou lze naplnit novým obsahem – *konceptem*. Na první pohled tak forma smysl zcela potlačuje, ve skutečnosti tomu tak ovšem není. Mýtus funguje právě proto, že jej pouze odsunuje do pozadí, ponechává jej ovšem přístupný k okamžitému použití, „*smysl bude pro formu něčím jako okamžitou rezervou příběhu, určitým bohatstvím, jež si podrobila a které je v jakémsi rychlém prostrídávání možno přivolat či odsouvat.*“ (Barthes 2004: 116)

Koncept „*je pohnutkou, díky níž je mýtus vyřknut*“³⁶ (Barthes 2004: 117). Důležité je, že koncept má výrazně otevřený charakter, „*jedná se o beztvaré, nestálé, mlhavé zhuštění, jehož jednota a soudržnost spočívají především v jeho funkci.*“ (Barthes 2004: 118). Forma je naopak velmi konkrétní a pro jeden koncept může přicházet v mnoha podobách³⁷: „*kvalitativní chudosti formy, depozitáři oslabeného smyslu, odpovídá bohatost konceptu otevřeného celým dějinám a kvantitativní přebujelosti forem odpovídá malý počet konceptů.*“ (Barthes 2004: 118)

³⁵ V příkladu se lvem je smyslem vše, co představivost poskytuje při četbě věty „neboť se jmenují lev“ – celý lvův příběh, který ústí do vyslovení oné věty.

³⁶ Gramatická příkladnost věty „neboť se jmenují lev“ je důvodem, proč je celý sekundární sémiologický systém vytvářen.

³⁷ Např. různých vět, které vyjadřují pravidlo predikační shody v latině.

Důležitým poznatkem ohledně mýtu je, že jeho forma (a celá signifikace) je *motivovaná*. Zatímco v primárním sémiologickém systému je vztah mezi jednotlivými členy založen na arbitrárnosti, u mýtu je forma motivována konceptem, kterému má posloužit: *„mýtus je promluva definována svou intencí (jsem gramatický příklad) daleko spíše než svou doslovností (jmenuji se lev) (...) intence je v něm doslovností nicméně jakoby zafixována, pročištěna, zvěčněna, znepřítomněna.“* (Barthes 2004: 122).

„Mýtus přeměňuje dějiny na přirozenost (...) důvod, kvůli němuž je mytická promluva proslovena, je naprosto explicitní, avšak okamžitě je zafixován do jakési přirozenosti; není čten jako pohnutka, nýbrž jako příčina.“ (Barthes 2004: 128) – tolik k prohlášení o faktickém a sémiologickém systému výše.

Co se identifikace mýtů týče, v první fázi je nutně spíše podvědomá, subjektivní. Vzhledem k tomu, že mýtus sám sebe maskuje, nikdy není ochoten se ukázat v jasné podobě (pak by nemohl fungovat), je třeba hledat, kde se za běžnou směnou znaků skrývá nějaký „vyšší smysl“, který ji řadí do určitého kontextu, sledujícího jiné cíle než ona samotná směna. Lze-li poté určit, co je v dané situaci smyslem, formou, konceptem a výslednou signifikací, je možné mýtus odhalit a popsat.

5. Analýzy zkoumaných zpráv

5.1 Lingvisticky orientovaná analýza diskurzu zpráv

Nyní již lze přistoupit k samotné analýze. Jako první je nutno zprávu přepsat tak, aby její jednotlivé věty (a části vět) byly přiřazeny k Událostem, ke kterým patří a zařazeny na časové ose. Poté je provedena analýza v bodech, popsáných výše, nakonec je vytvořen stromový diagram, znázorňující strukturu diskurzu zprávy. Zkratka V znamená větu ve zprávě, zkratka T je používána pro časy, použité ve zprávách.

Je také nutné mít na paměti, že následující analýza je pouze analýzou výchozí – skutečnosti, které v rámci zpravodajského diskurzu odhaluje, může odkrýt, leč je mimo její kompetenci je vysvětlovat. V případě, že bude další vysvětlení třeba, bude čtenář odkázán na následující část, která se bude vybraným skutečnostem, v této analýze identifikovaným, věnovat.

Zpráva 1 – Matka dítěte se přihlásila (sobota 24. 10., TV Nova)

Událost	Věta	Časová linka	
	Moderátor		
1	V1	Matka sedmiměsíčního chlapečka, kterého ve středu našli lékaři v pražském Babyboxu v Hloubětíně	-3
		se přihlásila,	-1
		a to na výzvu, která zazněla v našem vysílání.	-2
3	V2	Na místě sledoval celé jednání náš reportér David Vaníček,	-1
		se kterým jsme teď ve spojení,	0
		a který nám řekne více.	1

3	V3	Davide, uložit do Babyboxu tak velké dítě je podle odborníků velmi neobvyklé.	0 (-3)
3	V4	Ví se už, proč to matka udělala?	0 (-3)
Reportér			
		Dobry večer, tak je to skutečně vůbec poprvé, kdy někdo do téhle schránky <i>uložil-ne-uložil</i> novorozence, ale starší miminko,	-3
2	V5	a všechno tedy od začátku nasvědčovalo tomu, že šlo o ženu, která se dostala do těžké životní situace,	-4
		protože malý Richard, jak mu tady v Hloubětíně začali přezdívat, byl nakrmený a byl čistý.	-3
		Ostatně ty domněnky se dnes i potvrdily – matka se přihlásila totiž na základě toho,	-1
1	V6	že v našem vysílání slyšela výzvu sdružení Babybox, které jí přes naši televizi nabízelo pomoc jak finanční, tak pomoc s ubytováním.	-2
		Podle našich informací je to mladá dívka, která se chtěla o své dítě postarat,	-5
		ale kvůli tragické události ve své rodině přestala péči o svého syna zvládat,	-4
2	V7	a proto se obrátila právě <i>na</i> pomoc sem, na hloubětínský Babybox, a své dítě sem uložila, protože věděla, že tady o něj bude dobře postaráno.	-3
4	V8	Než jí ho ale lékaři budou moci vrátit zpátky do péče, bude to ještě dlouho trvat.	3
4	V9	O osudu miminka totiž bude muset rozhodovat ještě soud.	2

1. Úvod³⁸

V úvodu pokrývá moderátor jednu událost - fakt, že se matka dítěte přihlásila, – z které tak činí ústřední událost zprávy³⁹. V jedné větě shrnuje pozadí události: chlapeček byl nalezen ve středu v babyboxu v Hloubětíně a matka se přihlásila na základě výzvy, která (a to je z mytologického⁴⁰ hlediska nejdůležitější informace v celém úvodu, viz dále) zazněla ve vysílání TV Nova. Moderátor dále pokračuje předáním slova redaktorovi, rozhodně nikoli sémioticky bezpříznakovém, ale to je z hlediska výstavby příběhu zprávy událost s úvodem nesouvisející, neboť jde o kontext, přistupující k příběhu z vnějšku, nikoli jeho součást. Vzhledem k úvodu a následujícím událostem plní přemost'ovací funkci.

2. Události

Zprávu lze rozdělit do čtyř událostí, které mohou být nazvány následovně:

- **Událost 1 – Matka se přihlásila**
- **Událost 2 – Matka odložila dítě do babyboxu**
- **Událost 3 – Reportér sledoval situaci**
- **Událost 4 – O osudu miminka bude rozhodovat soud**

Samotný příběh zprávy se odehrává během událostí 1, 2 a 4, přičemž Událost 1 je jeho jádrem, Událost 2 pozadím a Událost 4 je k přítomnému vyprávěcímu času následná, ještě se neudála a je spíše předpokladem než informací. Události 1 a 2 se věnují (vzhledem k tomu, jak byly nazvány) několika dalším „podudálostem“, jak je dobře viditelné na časové ose

³⁸ U jednotlivých kategorií je použit překlad, který používá Trampota (2006), s výjimkou „Lead“, což je přeloženo jako úvod, zatímco u Trampoty jako perex (Výraz perex se hodí spíše pro tištěné zpravodajství a úvod lépe vystihuje popisovaný fakt.) a „Follow-up“, což je přeloženo jako následující událost, na rozdíl od Trampotova důsledku, neboť termín důsledek se nehodí na Události označené jako „Follow-up“ v tomto rozboru; většinou jde totiž o předpoklad budoucích událostí.

³⁹ „Příběh zpráv se vždy soustřeďuje do své první věty – perexu či úvodu.“ (Bell 1998: 69)

⁴⁰ Viz vysvětlení k pojmu „mytický“ výše

zprávy. Událost 3 stojí vně příběhu, tvoří jeho kontext jak z pohledu samotné vyprávěné akce (V3 – „...uložit do babyboxu tak velké dítě je podle odborníků velmi neobvyklé.“), tak z pohledu zpravodajství jako pořadu: uvádí na scénu postavu reportéra, který „na místě sledoval celé jednání“ (čímž dochází k zamlžení časových a prostorových souvislostí ve prospěch vytváření image stanice – nestál-li opravdu reportér od středy u babyboxu v Hloubětíně a nenásledoval-li poté matku, když se přihlásila o dítě). Její třetí funkce je spojovací – tvoří přemostění mezi abstraktem a příběhem, mezi televizním studiem a místem, kde se příběh odehrává (V2 – „...se kterým jsme teď ve spojení, a který nám řekne více.“, V4 – „Víš se už, proč to matka udělala?“).

3. Úvod, příběh

Z vyjmenovaných událostí pokrývá úvod Událost 1. Již bylo zmíněno, že pouhým výběrem této události do úvodu z ní moderátor činí událost pro zprávu ústřední. Na časové ose zprávy lze zjistit, že čas $T = 0$, vyhrazený pro nejsoučasnější část zprávy, která by logicky měla být událostí ústřední (všeobecný požadavek na „čerstvost“ události⁴¹), se nachází v Události 3, tedy v události kontextové. Na záporné části se mu (času $T = 0$) ale Událost 1 nejvíce přibližuje (v kladné části se nacházejí události, které se ještě nestaly, nelze ji tedy brát v potaz), čímž je její výběr do úvodu ospravedlněn (v rámci příběhu jde o událost nejsoučasnější).

Dále ve zprávě reportér v podstatě opakuje moderátorova slova, s jedním rozdílem: „výzva, která zazněla v našem vysílání“ z úvodu je specifikována, či snad spíše redefinována jako nabídka pomoci sdružení Babybox (V6). Podoba Události 1 z úvodu tak říká něco (byť lehce) odlišného než její podoba dále ve zprávě. Lze soudit, že je to způsobeno především tlaky, které přesahují výstavbovou strukturu jednotlivé zprávy (viz následující část⁴²).

V úvodu také moderátor zmiňuje závěr Události 2 (V1 – „...kterého ve středu našli lékaři v pražském babyboxu v Hloubětíně...“), čímž umožňuje reportérovi, aby plynule přešel k jejímu předestření, což ten také činí – dříve, než zrekapituluje (a specifikuje) Událost 1, což

⁴¹ „Není nic staršího než včerejší zpráva.“, jak říká všeobecně známé rčení.

⁴² 5.2 Mytologická analýza, s. 63

je v souladu s běžným narativním vzorcem (Událost 2 Události 1 časově předchází), ale proti logice narativního vzorce zpravodajského (Událost 1 je současnější).

Událost 4 pokrývá očekávání dalšího vývoje, tvoří předpřípravu pro případné další zprávy a její informativní hodnota „teď a tady“ je v podstatě nulová, proto v úvodu pokryta není.

Událost 3 tvoří, jak již bylo řečeno, most mezi úvodem a příběhem.

4. Atribuce příběhu

Zpráva jako celek je přiřknuta reportérovi Davidu Vaníčkovi, proti obvyklým zvyklostem nikoli jeho ohlášením na konci zprávy („Pro televizi Nova...“), ale v řeči moderátora na začátku. Moderátor jej výběrem svých slov (V2 – „Na místě sledoval celé jednání náš reportér David Vaníček, se kterým jsme teď ve spojení, a který nám řekne více.“) pasuje do pozice „vševědoucího vypravěče“ (Je sice explicitně přiznáno, že jeho „vševědoucnost“ spočívá v pouhém obeznámení se s událostí, leč tím je na druhou stranu zdůrazněno, že diváci tuto možnost empirického seznámení se nemají a musí tedy reportérova slova brát jako nutně platná.) – pokud divákům o něčem, co s událostí souvisí, David Vaníček neřekne, buď to neexistuje, nebo je to příliš nerelevantní. Tato zastřešující atribuce zřejmě z pohledu tvůrce zprávy (a jistě z pohledu řadového diváka) řeší jakékoli další atribuce, které by se dále v příběhu mohly zdát nedostatečnými.

5. Přiznané zdroje

V celé zprávě jsou pouze dva zdroje, nacházející se mimo reportérovu „vševědoucnost“ – velmi laxní „podle odborníků“ v Události 3 (V3) a „podle našich informací“ v Události 2 (V7). Tato druhá atribuce se vztahuje k poměrně rozsáhlému řetězci skutečností, včetně matčiných motivací a myšlenek. Jejím jediným hodnověrným zdrojem by mohl být detailní rozhovor s matkou, leč to že se uskutečnil, si může divák jediné domýšlet a věřit tomu (A na základě rozboru navazujících zpráv je předem známo, že některé ze zmíněných skutečností matka v rozhovoru s televizí – minimálně v jeho verzi sestíhané pro zpravodajství –

nezmiňuje.). Zvláště zarážející je, že podstatná skutečnost, které bude v práci dále věnována pozornost, tedy ta, že se matka přihlásila na základě výzvy, kterou slyšela ve vysílání TV Nova, zazdrojována není. Za povšimnutí také stojí, že reportér zcela otevřeně používá výrazy jako „všechno nasvědčovalo tomu...“ (V5) a „domněnky“ (V6). Zde je nedostatek v atribuci přímo přiznáván – skrývá se divákovi před očima, ve tmě pod příslovečným svícnem. Informace v Události 4 pak zřejmě vychází z reportérovy znalosti podobných případů (zdrojem je tak on sám, nikoli ve smyslu zdroje nadřazeného, ale jednoho z vnitřních zdrojů příběhu).

6. Aktéři zpráv

Popisovaná zpráva má tyto aktéry:

- matka (V1, V4, V6, V7)
- reportér (V2)
- lékaři (V1)

Tito aktéři mají ve zprávě aktivní roli, nachází se zde ovšem několik dalších, kteří se nacházejí v roli neaktivní; slouží pouze jako opora informací (a názorů), předkládaných reportérem/moderátorem (odborníci, soud, občanské sdružení Babybox, syn). Počet vět, v nichž zastává aktivní roli (čtyři z devíti), činí z matky hlavního hybatele příběhu. Na rozboru vybrané řady zpráv uvidíme, jak se z matky stává osoba, kterou lze s čistým svědomím označit jako *hrdinu příběhu*, což je jistě kategorie, která sama o sobě (na základě běžných konotací spojených se slovem *hrdina* ve smyslu „hlavní hrdina díla“⁴³) popírá čistě informativní hodnotu zpravodajství.

⁴³ Například předpoklad, že divák/čtenář hrdinu zevrubně pozná, včetně jeho „vnitřního světa“, aby se s ním dokázal ztotožnit. Postavy čistě informativního textu mohou v tomto smyslu bez problému zůstat anonymními a to i přes zpravodajskou hodnotu srozumitelnosti (meaningfulness), neboť v rámci informativní hodnoty zprávy je třeba diváka zpravit o jejich činech, nikoli tyto činy obhajovat.

7. Místa

Ve zprávě je zmíněno jediné místo:

- pražský babybox v Hloubětíně (V1)

To je dále variováno (V2 - „na místě“, V5 - „téhle schránky... tady v Hloubětíně“, V7 - „hloubětínský babybox“), žádné další místopisné umístění ale zpráva nenabízí. Většina Události 2 a Událost 4 se tak odehrávají „kdesi v prostoru“, což je zarážející zvláště u Události 2 poté, co byla matka identifikována jako hlavní hybatel příběhu, neboť nejvíce prostoru dostává právě v ní – je jasné, co koná, není ale jasné kde. Může to být způsobeno nedbalostí při přípravě podkladů pro zprávu, ale mnohem spíše jde o následek redakčního krácení nutného k tomu, aby se zpráva vešla do stanoveného času (zpravodajská hodnota kompozice (composition)). Co se míst týče, mají jednoznačnou výhodu diváci, kteří na základě své předchozí znalosti ví, kde se Hloubětín (resp. jeho babybox) nachází. Jediná specifikace, kterou nabízí zpráva, je jeho umístění do Prahy, není ani specifikováno, jde-li o čtvrť či něco jiného.

8. Struktura místa

Ačkoli je ve zprávě zmíněno jediné místo, další lokace se dají vymezit na základě toho, co je řečeno:

- místo, kde se matka přihlásila (za předpokladu, že se nepřihlásila přímo v hloubětínském babyboxu) – Událost 1
- (pravděpodobně) „někde v Praze“ – Událost 2
- konkrétní budova konkrétního soudu (s největší pravděpodobností v Praze) – Událost 4

Počet lokací potvrzuje počet událostí (pro Událost 3 je lokací buď specifikované místo – hloubětínský babybox, anebo, vzhledem k postavení reportéra, „všude“.) a také, že lokace pro Událost 2 je příliš rozsáhlá a neurčitá: tato Událost totiž obsahuje velké množství potenciálních dalších Událostí, které jsou ale příliš nezřetelné, nacházejí se spíše „v zárodečném stavu“, nedají se konkrétněji místopisně specifikovat a nedostává se jim tak ani práva na oddělení se od mateřské Události (např. tragická událost v matčině rodině, její život před ní a po ní, rozhodnutí odložit dítě do babyboxu...).

9. Čas

Zpráva obsahuje následující vyjádření času:

- ve středu (V1)
- teď (V2)
- (dobrý) večer (V3)
- od začátku (V5)
- dnes (V6)
- bude to ještě dlouho trvat (V8)

Hned na začátku zprávy vytváří moderátor časový rámec: událost, která stála u zrodu příběhu o matce, tedy odložení dítěte do babyboxu, se odehrála ve středu. Výraz „od začátku“ znamená „od té doby, kdy se o případ začala zajímat naše televize“, budiž tedy umístěn do pozdních středečních, či ranních čtvrtečních hodin. „Teď“ odkazuje na aktuálnost zpráv, jejich bezprostřednost, „Dobrý večer“ je pozdrav, který je situuje do večerních hodin daného dne – po půl osmé, kdy začíná hlavní zpravodajství TV Nova. Je zvláštní, že hlavní informace zprávy – to že se matka přihlásila – není časově zařazena; divák si ji může pouze umístit mezi mantinely tvořené „výzvou v našem vysílání“ a „dnes“ (V6), což jsou tři dny (čtvrtek – sobota). Funguje zde předpoklad aktuálnosti zpravodajství, pokrývajícího co nejsoučasnější

události⁴⁴, v podstatě ale není nikde zaručeno, že zpráva nereferuje o události 24 (a více) hodin staré. „Bude to ještě dlouho trvat“ je časový údaj, který nedodává žádnou informaci (Jak dlouho je „dlouho“?), a ještě zvyšuje spekulativnost Události 4 na úkor její informativní hodnoty. Jde spíše o vyjádření vhodné do klasického (literárního) narativního vzorce, které má značnou emoční hodnotu (zvláště v případě matky odloučené od svého dítěte) – toho je důležité si povšimnout.

10. Časová struktura

Na časové ose zprávy je vidět, že ač má pouhých 9 vět, lze v ní vymezit 9 časů (od $T = -5$ pro dobu, kdy se matka ještě o dítě starala, přes $T = 0$, kdy přichází na scénu reportér, po $T = 3$ pro vzdálené (a pouze možné) navrácení dítěte matce), přičemž není výjimkou, že jedna věta pokrývá 3 různé časy. Příběh se s malými výkyvy odehrává směrem od centrální události do minulosti, načež přeskakuje do budoucnosti – tento postup není v rámci zpravodajství neobvyklý a není shledán příznakovým, i když se po rozepsání časové struktury tato jeví značně složitější a zmatenější, než se zdá běžnému divákovi při sledování zprávy v přímém přenosu.

11. Pozadí

Událost 2 tvoří pozadí pro Událost 1 a v podstatě i pro Událost 3. Přibližuje divákovi, co se stalo, proč se matka přihlásila a proč by ho to mělo zajímat. Je jí věnován stejný (či spíše o něco větší) prostor než hlavní události (Události 1), protože z pohledu televize jde o začátek kauzy⁴⁵ (kromě „upozornění v našem vysílání“), která tak začíná ve chvíli, kdy se již značná

⁴⁴ „Běžná uživatelská představa o zpravodajství, jeho roli a podstatě, vychází z předpokladu, že se jedná o zvláštní způsob společensky významného poskytování věcných informací nejrůznější povahy, ale s některými společnými rysy. Soudí se například, že zprávy jsou „aktuální“, tedy že informace poskytované ve zprávách se týkají událostí, které se staly v nedávné době a povědomí o nich je pro příjemce nějak významné („relevantní“). (Trampota 2006: 61)

⁴⁵ jako novinářského termínu

část pokrývaných událostí odehrála (rozuměj: odehrála před událostí, která přiměla televizi k jejímu/jejich zpracování). Je proto třeba je důkladněji zrekapitulovat⁴⁶.

12. Komentář

Komentáře tvoří nejsnadnější a z hlediska divácké percepce nejzjevnější cestu, jak docílit toho, aby vyprávěný příběh vyzněl tak, jak televize plánuje. V případě vyprávění matčina příběhu jej tak reportéři využívají často, a to už v této rané fázi (v první zprávě). V Událostech 3 a 4 je nastíněn kontext: V3 - „...uložit do Babyboxu tak velké dítě je podle odborníků velmi neobvyklé.“, V9 - „...bude muset rozhodovat ještě soud.“. První z těchto vět lze zároveň zařadit jako hodnocení (ze strany odborníků, či spíše, jejich jménem, ze strany televize). V Události 4 je také vyjádřeno očekávání: V8 – „... bude to ještě dlouho trvat.“. Událost 2 pak nabízí několik reportérových hodnocení: vypichuje určité momenty matčina života a označuje je za důvod její současné situace: V5 - „...která se dostala do těžké životní situace...“, V7 - „...kvůli tragické události ve své rodině přestala péči o svého syna zvládat...“.

13. Následující událost

Událost 4 je k Události 1 (a Události 3) následující: jedná se o (reportérův) předpoklad toho, co se bude dít dál. Slouží jako uvedení do kontextu toho, jak podobné případy probíhají, k upoutání divákovy pozornosti (aby se dozvěděl, jak bude soud probíhat, bude dál sledovat zpravodajství TV Nova) a, jak již bylo zmíněno, výběrem slov (V8 – „bude to ještě dlouho trvat.“, V9 – „o osudu miminka bude rozhodovat soud.“) dodává zprávě další emocionální náboj.

14. Struktura události

⁴⁶ Celá následující zpráva je pak ze své podstatné části pojatá jako rekapitulace, především jako vyprávění matčina příběhu.

Po důkladném specifikování, kdo jsou aktéři událostí a kde a kdy se odehrávají, je možno přistoupit k finální sumarizaci zprávy:

Událost	Věty	Aktéři	Místo	Čas
1 – přihlášení matky	V1, V6	matka, lékaři, (sdružení Babybox, vysílání TV Nova)	babybox v Hloubětíně, místo matčina přihlášení	-3, -2, -1 ve středu, dnes
2 – odložení dítěte	V5, V7	matka, (dítě)	babybox v Hloubětíně, Praha (pravděpodobně)	-5, -4, -3 od začátku
3 – reportérovo sledování situace	V2, V3, V4	reportér, (odborníci, matka)	babybox v Hloubětíně, „všude“	-1, 0, 1 teď, večer
4 – očekávání soudu	V8, V9	lékaři, soud	soud (nejspíš v Praze)	2, 3 bude to ještě dlouho trvat

Tab. 1 – Struktura první zprávy

Nyní je dobře vidět, co bylo odvozeno dříve: jak na sebe události navozují a kteří aktéři a místa převládají. Událost 1 a 2 se částečně překrývají: tam kde první začíná, druhá končí. Vzhledem k jejich rozvržení v reportérově řeči se ostatně dají obě považovat za jednu „větší“ Událost. Stejně se v jednom bodě překrývá Událost 1 s Událostí 3: tam kde kontext přechází do příběhu.

15. Struktura diskurzu

Viz *Schéma 3* v příloze.

16. Koheze

Reportér ve své řeči splétá dohromady Události 1 a 2: to mu umožňuje předchozí úvod moderátora, který upozornil na to, že Událost 2 do Události 1 ústí. Tak působí přechod mezi nimi přirozeně, ač by se jinak zdál nekoherentní. Naopak Událost 4 stojí zcela samostatně a i proto, že přechod mezi Událostí 2 a Událostí 4 pokrývá poměrně rozsáhlý časový úsek, dá se říct, že působí rušivě a pro orientaci v Události 4 je divák přinucen opustit prostředí, které dosud vnímal a nahradit ho jiným (jde samozřejmě o operaci, která se odehrává v řádech menších než sekundy). Událost 3 stojí samostatně, ale je srozumitelně označena jako kontextová.

17. Zmatení

V příběhu dochází k několika zmatením, časovým i místním, některá z nich jsou poměrně zásadní, například kdy se matka vlastně přihlásila. Dále není jasné, kde se nacházela před (ani po) odložení dítěte. Zůstávají nejasné souvislosti, za jakých matce nabídlo pomoc sdružení Babybox, i to, jaká pomoc to konkrétně byla (je známo jen, že finanční a s ubytováním – viz V6). Pochybný je i konstrukt s reportérovým sledováním celé situace a některé jeho výroky, vztahující se k (nezazdrojovaným) matčiným myšlenkám a motivacím.

Zpráva 2 – Rozhovor s matkou dítěte (neděle 25. 10., TV Nova)

Událost	Věta	Časová linka
	Moderátor	
1	V1 Celé Česko sleduje od středy tohoto týdne případ půlročního chlapečka.	od -7 do 0
5	V2 Matka ho odložila do Babyboxu v pražském Hloubětíně.	(neřčeno) -7
1	V3 Je to jedno z nejstarších dětí, které se v tomto zařízení ocitlo.	0
	Moderátorka	
5	V4 Už od počátku bylo jasné, že ho matka opustila kvůli velmi složité životní situaci.	-7
4	V5 Jak už od nás víte, včera se o malého Richarda, jak ho v nemocnici pojmenovali, přihlásila.	-4
	Moderátor	
1	V6 No a my jsme jako jediní s dvacetiletou ženou natočili exkluzivní rozhovor.	-1
	Moderátorka	
3	V7 Po našich reportážích chce nyní matce a dítěti pomoci kromě občanského sdružení Babybox i mnoho dalších lidí.	0
	Reportérka	
5	V8 Je jí dvacet a je samoživitelka.	0
5	V9 Půl roku se o dítě zvládala starat.	-12
5	V10 Pak došly peníze.	-11

5	V11	Z podnájmu musela ze dne na den odejít.	-10
5	V12	Chvíli bydlela po kamarádech.	-9
5	V13	To ale nešlo věčně.	-8
		Matka	
5	V14	Neměla jsem žádnou podporu ze strany rodiny, prostě od nikoho.	do -7
5	V15	Tak jsem nevěděla, kudy kam dál.	do -7
		Reportérka	
5	V16	Obrátila se o pomoc na sociální pracovníci.	mezi -11 a -7
5	V17	Ta jí prý pomohla obvolat azylové domy – všechny beznadějně plné.	po V16
5	V18	Volno údajně měly až za čtyři měsíce.	viz V17 (+ X)
5	V19	Tento týden ve středu se rozhodla – vzala půlročního syna a odnesla ho do Babyboxu v pražském Hloubětíně.	-7
		Matka	
5	V20	Taková bolest, to se nedá popsat, mně v tu chvíli přišlo, jak kdybych měla v hrudníku obrovskou díru, která prostě pálí, bolí a nedovolí mi ani dechat, nedovolí mi nic jiného, než myslet jenom na to, co jsem právě udělala.	(jen logika zprávy, může reagovat na cokoli) -7
		Reportérka	
5	V21	Když se rozhodla, že se dítěte vzdá, věděla, že už ho nikdy v životě nemusí vidět, že chlapeček půjde k adopci.	-8 6

	Matka		(viz V20) -
5	V22	Byla jsem si toho vědoma, a právě s touhle toutou myšlenkou, že se dostane k lidem, kteří ho budou milovat, daj mu všechno, co já jsem mu dát nemohla...	7 7 do -7
	Reportérka		
3	V23	Ve čtvrtek večer se dozvěděla o výzvě zakladatele Babyboxu Ludvíka Hesse v televizních novinách.	-5
3	V24	Ten jí slíbil pomoc.	-6
4	V25	Neváhala a přihlásila se.	-4
	Matka		
5	V26	Já už jsem přestávala úplně doufat v to, že by se našel někdo, kdo by mi moh' pomoci.	do -5
	Ludvík Hess		
		Já jí skutečně chci pomoci,	0
3	V27	protože odložení tak starýho děťátka je velmi nestandardní a chápu, že k němu musí mít už daleko větší vztah.	(neurčitý čas) 0
	Reportérka		
2	V28	Svého syna matka navštívila včera i dnes v nemocnici.	-3 -2
	Matka		
		Vidět ho,	-3
2	V29	když jsem si myslěla, že už ho nikdy nevidím - neuvěřitelnej pocit úlevy a štěstí to byl.	od -7 do -3 -3
	Reportérka		
6	V30	Vzít si syna zpět ale nebude vůbec jednoduché - o vrácení musí rozhodnout soud.	5 4

6	V31	Matka bude muset prokázat, že se o dítě zvládne postarat, a bude se zjišťovat, zda je skutečně jeho biologickou matkou.	2 3
Renata Vavřincová			
6	V32	... v tom řízení a jednání potom prokazovat opravdu těmi testy DNA, že je rodičem toho malého dítěte.	3
Reportérka			
1	V33	Příběh dvacetileté matky budeme dál sledovat.	1 (a dál)
1	V34	Vy si už teď můžete celý rozhovor s ní poslechnout na našem webu tn.cz.	0
(V35) (Kamila Štíhová, televize Nova.)			

1. Úvod

Stejně jako celá kompozice je i úvod u druhé zprávy výrazně složitější než u první. Zabírá 7 vět (z čtyřiatřiceti) a z celkem šesti Událostí se věnuje čtyřem. Na základě poměru se tedy nedá spolehlivě říct, která z oněch čtyř Událostí má být pro příběh ústřední. Z mytologického hlediska už je to zřejmější, tomu bude ale věnována následující část⁴⁷. Každopádně Událost, která je zde označena číslem 1 (Událost 1 byla v předchozí zprávě ústřední), neboť se nachází na časové ose na (a nejbližší kolem) bodu $T = 0$, má vůči všem ostatním Událostem zprávy zastřešující charakter a na počet vět je jí v úvodu věnována největší část (3 věty). I přes složitější větvení Událostí v této zprávě tak nakonec záměry, vložené do vytváření zprávy vyplouvají na povrch i v její kompozici.

2. Události

⁴⁷ Viz poznámku č. 42

Zpráva se skládá ze šesti Událostí:

- **Událost 1 – Samotná realita rozhovoru (kontext)**
- **Událost 2 – Návštěva syna v nemocnici**
- **Událost 3 – Plánovaná pomoc matce**
- **Událost 4 – Matčino přihlášení**
- **Událost 5 – Příběh matky před odložením syna**
- **Událost 6 – Rozhodování soudu**

Stejně jako v předchozí zprávě, i zde lze jednu Událost označit za kontextovou, tentokrát ale s pořadovým číslem 1, kvůli několika podstatným rozdílům: zatímco v první zprávě se vyprávění soustředí na samotný příběh a směrem *od něj* se přesouvá ke kontextu (aby se vrátilo zpátky do příběhu), zde vyprávění z kontextové Události vychází, vlévá se do příběhu a obě oblasti spojuje do mnohem pevnějšího celku. Zatímco v první zprávě patří první věta do Události, která je jednoznačně součástí příběhu, v této zprávě je první věta kontextová. A zatímco v první zprávě má kontextová Událost svého aktivního aktéra (reportéra), v této jej postrádá.

Samotný příběh je zde tedy tvořen Událostmi 2 – 6. Události 2 a 4 jsou v toku času jasně vymezeny, Událost 3 obsahuje několik fází, odehrává se tak ještě před Událostí 4, stejně jako ještě po Události 2 (a Události 1). Hlavní důraz (co se rozsahu týče) – a to je jedním z nejzajímavějších a nejdůležitějších faktů v této analýze – je položen na Událost 5, která se odehrává nejvíce v minulosti a tvoří v příběhu pozadí i z pohledu první zprávy. Událost 6 je pak k jádru příběhu (i k jeho současnému kontextu) následná a tvoří předpoklad budoucích událostí.

3. Úvod, příběh

Z Událostí rozebíraných dále v příběhu se v úvodu objevují čtyři. Vynechány jsou pouze Událost 6, neboť je k přítomnému času navazující, a Událost 2, jejíž pokrytí je ponecháno na reportérce.

Moderátor otevírá úvod kontextovou Událostí 1, která tak celou zprávu rámuje – v příběhu se objevuje až na konci, v posledních dvou větách. Reportérka zde nezvykle nerekapituluje slova moderátorů, ale přidává další informace.

Hned v druhé větě je divák uveden do Události 5, tedy té, která se odehrává v čase nejhluběji, a které je ve zprávě věnován největší prostor. Záměr tak činit je potvrzen již zde, zařazením téměř na samotný počátek zprávy. Moderátor konstrukci této Události začíná jejím závěrem: odložením dítěte do babyboxu (V2), což později rekapituluje reportérka (V19), když se sama dostane k závěru Události 5, v příběhu vyprávěné ve chronologickém pořadí. Moderátorka dále pokračuje tvrzením o matčině složité životní situaci (V4), které se pak reportérka věnuje dopodrobna.

Události 4 a 3 z úvodu jsou zopakovány v příběhu a jejich vypíchnutí do úvodu má kromě předběžné informativní hodnoty i jiné důvody, jak je zjevné při bližším pohledu na výběr slov: „Jak už od nás víte...“ v Události 4 (V5) a „Po našich reportážích...“ v Události 3 (V7) – televize Nova a její zpravodajství jsou všudypřítomným, stále se vracejícím (pohyblivým a jaksí unikajícím soustředěně pozornosti, přesto neaktivním v rozdělení na aktivní a podpůrné aktéry událostí) aktérem rozebíraných zpráv. V sedmé větě (V7 – „Po našich reportážích chce nyní matce a dítěti pomoci kromě občanského sdružení Babybox i mnoho dalších lidí.“) si také lze povšimnout zcela nepodloženého a nezazdrojovaného tvrzení o tom, že „matce a dítěti chce pomoci mnoho dalších lidí“, což je zcela zjevně konstrukt, sloužící k vybudování emotivní stránky vyprávěného příběhu.

„Je jí dvacet a je samoživitelka.“ (V8) – tímto tvrzením otevírá příběh reportérka a hned v další větě přeskakuje do nejhlubší minulosti (T = -12). Lze si všimnout zcela chybějící návaznosti mezi úvodem a příběhem (konkrétně mezi sedmou a osmou větou) a také pro žurnalistický útvar zprávy nezvyklého vyprávěcího postupu: to druhé potvrzuje již několikrát zmíněnou tezi, že ve zkoumaných zprávách jde mnohem spíše o vyprávění příběhu než o podávání informace.

4. Atribuce příběhu

Zpráva jako celek je připsána reportérce Kamile Štíkové, a to typickým ohlášením na jejím konci (V35 – „Kamila Štíková, televize Nova.“). Ta se tak stává (nevyřknutým) zdrojem informací, které nejsou zazdrojovány zvlášť (stejně jako moderátorská dvojice v případě úvodu), zůstává ovšem v pozadí a není jako zastřešující zdroj přímo zmiňována (na rozdíl od Davida Vaníčka v první zprávě).

5. Přiznané zdroje

Ve zprávě nejsou žádné vnitřní zdroje, divák musí předpokládat, že všechny informace, které moderátoři a reportérka podávají, vychází ze zmíněného „exkluzivního rozhovoru“ s matkou (V6), popřípadě z jejich vlastních znalostí. Po přesunu pozornosti do jiné roviny, tedy nikoli na samotný text zprávy, ale na její celkovou podobu, je možno za vnitřní zdroje označit matku, Ludvíka Hesse a Renatu Vavřincovou (přes telefon), kteří ve zprávě vystupují, je ale důležité si všimnout, že (za pomoci střihu) pouze potvrzují slova reportérky a jejich výpovědi by samy o sobě postrádaly smysl.

6. Aktéři zpráv

Ve zprávě jsou přítomni tito aktéři:

- (celé) Česko (V1)
- matka (V2, V4, V5, V8, V9, V11, V12, V14, V15, V16, V19 – V23, V25, V26, V28, V31)
- TV Nova (V6, V33)
- občanské sdružení Babybox (V7)
- mnoho dalších lidí (V7)
- sociální pracovnice (V17)

- azylové domy (V18)
- Ludvík Hess (V24, V27)
- soud (V30)
- diváci (V34)

Mezi aktéry neaktivní lze zařadit: kamarády (V12), matčinu rodinu (V14), jejího syna (V1 – V5, V7, V9, V19, V21, V22, V27 – V32) a „milující lidi“ (V22).

Dále lze identifikovat několik aktérů, kteří stojí vně příběhu a slouží jako jeho vypravěči, přesto jsou v hierarchii vyprávění podřízeni vypravěčům hlavním, jimiž jsou moderátoři a reportérka, jejichž informace a názory pouze potvrzují. Jde o matku, Ludvíka Hesse a Renatu Vavříneckou (přes telefon).

Počet vět, stavících matku do aktivní role (devatenáct z čtyřiatřiceti), stejně jako to, že proti předchozí zprávě „povýšila“ i mezi vypravěče příběhu, potvrzuje společně s obsahem těchto vět (zdaleka ne pouze informativním) předchozí tvrzení o jejím statusu hrdiny příběhu. Prostoru před kamerou a rozsáhlejší aktivní role se dostává i dalšímu aktérovi: Ludvíku Hessovi, zakladateli projektu Babybox. Jeho role se stane jasnější při rozboru třetí zprávy.

7. Místa

Ve zprávě jsou zmíněna tato místa:

- babybox v pražském Hloubětíně (V2, V19)
- nemocnice (V5, V28)

Protože věty V2 a V19 referují jen o samotném závěru rozsáhlé Události 5 a nemocnice ve větě V5 se nevztahuje k hlavní události v této větě pojednávané, dá se za jedinou spolehlivě místopisně označenou Událost považovat Událost 2, návštěva syna v nemocnici, jak je zmíněno ve větě V28. Stejně jako v předchozí zprávě se tak většina příběhu odehrává

na neurčitěm místě, ve značně širokém rámci „Prahy“, a i ten je spíše tušený. Možnou příčinou tohoto faktu je snaha ochránit soukromí aktérů příběhu (tomu by odpovídal i způsob snímání matky – nikdy nevidíme její obličej).

8. Struktura místa

Lokací (jako pojmu ke konkrétnímu určení místa nadřazenému) je opět možno nalézt více:

- místo, kde se odehrál rozhovor s matkou – Událost 1
- nemocnice – Událost 2
- místo, kde se matka přihlásila – Událost 4
- místo/a, kde se matka pohybovala, než odnesla dítě do babyboxu – Událost 5
- budova soudu – Událost 6

Událost 3 se týká informací o plánované pomoci matce, není proto specificky lokalizována. Lokace pro Událost 5 je (stejně jako v případě Události 2 u předchozí zprávy) široká a neurčitá, obsahuje ovšem některá bližší určení, jako „podnájem, „po kamarádech“, místo, kde matka kontaktovala sociální pracovníci, a hloubětínský Babybox“.

9. Čas

Ve zprávě se nachází tyto časové reference:

- od středy tohoto týdne (V1)
- od počátku (V4)
- včera (V5, V28)
- nyní (V7)

- půl roku (V9)
- chvíli (V12)
- věčně (V13)
- za čtyři měsíce (V18)
- ve středu (V19)
- v tu chvíli (V20)
- nikdy v životě (V21)
- čtvrtek večer (V23)
- dnes (V28)
- teď (V34)

Stejně jako v předchozí zprávě uvádí hned na začátku moderátor diváky do rámce situace: „od středy tohoto týdne“ (V1). „Od počátku“ (V4) je opět chápáno jako čas, kdy se o kauzu⁴⁸ začala zajímat TV Nova, tedy zřejmě několik málo hodin po časovém určení z V1. Mezi středou a „dneškem“ (nedělí) se objevuje několik nových záchytných bodů: „čtvrtek večer“, kdy se matka dozvěděla o výzvě Ludvíka Hesse, který jí nabídl pomoc, a „včera“, kdy navštívila syna v nemocnici. Ač tedy stále není jeden z nejdůležitějších (ne-li nejdůležitější) faktů – kdy se matka přihlásila – novináři řečen, proti předchozí zprávě se jeho časové umístění více specifikuje, a to do pátku, či – nepravděpodobněji – pozdního čtvrtečního večera (zvláště na základě věty V25 – „Neváhala a přihlásila se.“, která následuje po informaci o čtvrtečním večeru). Předpoklad u první zprávy, totiž že referovaná událost byla 24 a více hodin stará, byl tedy s největší pravděpodobností správný. Toto zdržení, jdoucí proti obecnému diváckému předpokladu „čerstvosti“ informací, bylo zřejmě způsobeno pořizováním „exkluzivního“ rozhovoru s matkou, z něž stanice čerpá nejen v této a následující zprávě, ale jak lze zjistit při sledování kontextu, i ve zprávách s podobnou tematikou během několika následujících měsíců (minimálně do ledna 2010). Za povšimnutí stojí ještě časový údaj „půl roku“ (V9), který ustanovuje úplný počátek pojednávaného příběhu (půl roku před odložením syna do babyboxu). Stejná informace je ovšem explicitně podána v informaci o věku dítěte. Nakonec, výraz „teď“ (V34) vrací diváky do současnosti a do kontextu událostí jako TV pořadu – Již teď, zatímco se dívají na tyto zprávy, mají díky píli

⁴⁸ jako novinářský termín

zaměstnanců TV Nova možnost sledovat na internetu celý rozhovor s matkou a získat tak další informace, které se do zpráv nevešly.

10. Časová struktura

Vzhledem k počtu vět vypadá časová struktura této zprávy jednodušeji než té předchozí (18 časů, od $T = -12$ po $T = 5$, na 34 vět), přesto počet různých časů ve zprávě na poměrně značnou složitost časového členění příběhu ukazuje. Převaha časů před bodem $T = 0$ je tentokrát značná, většina jich leží v Události 5, které je věnován největší prostor, což bylo již dříve identifikováno jako příznakový a pro zpravodajství (v jeho ideální podobě) nezvyklý fakt. Několikrát se vyskytuje jen velmi obecné časové zařazení nějaké informace (např. V16 – „mezi -11 a -7“), zajímavé také je, že bod $T = 0$, čili aktuální současnost, je přítomen hned ve třech Událostech (1, 3, 5) – zvláště u Události 5 to ukazuje její rozptýl a neurčitou zakotvenost.

Co se chronologie vyprávění týče, moderátoři v úvodu v čase hodně přeskakují, reportérka se pak ale drží klasického vyprávěcího stylu: začíná v bodě, který je nejhluběji v minulosti a jen s malými výkyvy postupuje do současnosti, což je ten nejklassičtější narativní postup, který se ale ve zpravodajství vyskytoval naposledy v jeho začátcích a dnes je již považován za nezvyklý a příznakový⁴⁹. V závěru (při referování o Události 6) naopak začíná důsledkem a postupuje v toku času nazpět po jeho příčinách – přesně podle ve zpravodajství nejčastěji používané metody tzv. obrácené pyramidy⁵⁰.

11. Pozadí

⁴⁹ „Jako konzumenti zpráv jsme tak uvyklí tomuto přístupu (zpráva vystavěná na základě struktury obrácené pyramidy, pozn. aut.), že zapomínáme, jak abnormální je ve srovnání s jinými narativními žánry a s dřívějšími normami podávání zpráv.“ (Bell 1998: 97) píše Allan Bell a přidává příklad článku z r. 1886, který, ač referuje o tragické události výbuchu sopky, je vyprávěn zcela v chronologickém pořadí, místo aby začal výčtem následků (jak dnes čtenář očekává).

⁵⁰ „Jde o formu vyprávění směrem od „zápletky“ a „jádra sdělení“ k doplňujícím informacím. Příjemce sdělení se tak dozvídá hlavní informace hned na začátku příběhu, následují doplňující a kontextové informace.“ (Trampota 2006: 62)

Vzhledem k ústřední Události 1 tvoří pozadí Události 2, 3, 4 a 5. Opět se ukazuje, že hlavní důraz je kladen na skutečnosti, které se odehrály v minulosti, a které tvoří většinou pozadí i k předchozí zprávě (!). Ostatně sama ústřední Událost nové informace do příběhu nevnáší – jejím ústředním motivem je informace o „exkluzivním“ rozhovoru s matkou.

12. Komentář

Komentáře tentokrát tvoří téměř polovinu zprávy (viz *Schéma 4*) – tvůrci jimi zcela otevřeně korigují směr, kterým se vyprávěný příběh ubírá, a kontrolují jeho vyznění. V naprosté většině se logicky jedná o hodnocení, v Události 5 jsou pak i celé věty, které jsou hodnotícím komentářem (V4, V9, V13, V14, V20, V21, V22). V Události 1 se kromě několika opravdu příkladových hodnotících výrazů (V1 – „Celé Česko sleduje...“, V6 - „...exkluzivní rozhovor...“) vyskytuje i jediný kontextový komentář zprávy (V3 – „Je to jedno z nejstarších dětí...“). Událost 6 je pak v podstatě celá podána jako očekávání.

13. Následující událost

Událost 6 tvoří očekávání budoucích událostí. Proti předchozí zprávě se diváci dozvídají víc o tom, co se vlastně u řečeného soudu bude dít (V31 – „Matka bude muset prokázat, že se o dítě zvládne postarat, a bude se zjišťovat, zda je skutečně jeho biologickou matkou.“). Je to právě tato Událost, ve které reportérka (a vlastně celý tým zpráv) ustupuje od emocionálně vypjatého vyprávění, v němž se zcela zjevně staví na matčinu stranu (budou-li „strany“ rozlišovány), a přistupuje k serióznějšímu pojetí žurnalistického referování, ač s výjimkami v podobě hodnotícího komentáře ve větě V30 („... nebude vůbec jednoduché...“), či věty Renaty Vavřínecké (s ustřiženým začátkem), u které není nijak zajištěno, že není vytržena z úplně jiného kontextu (vztažení ke konkrétnímu pojednávanému případu v ní, přísně vzato, není).

14. Struktura událostí

Po důkladném rozboru toho, co (kde, kdy a komu) se vlastně ve zprávě děje, je možno přistoupit k její sumarizaci:

Událost	Věty	Aktéři	Místo	Čas
1 – rozhovor/kontext	V1, V3, V6, V33, V34	Celé Česko, TV Nova, diváci, Richard, (matka)	místo, kde se odehrál rozhovor s matkou	od -7 od středy tohoto týdne, teď
2 – návštěva syna v nemocnici	V28, V29	matka	nemocnice	od -7 do -2 včera, dnes
3 – pomoc matce	V7, V23, V24, V27	L. Hess, matka, „mnoho dalších lidí“, (vysílání TV Nova)	„všude“	-6, -5, 0 čtvrtek večer, nyní
4 – matčino přihlášení	V5, V25	matka	místo, kde se matka přihlásila	-4 včera
5 – příběh matky	V2, V4, V8 – V22, V26	matka, soc. pracovnice, (kamarádi, rodina, azylové domy)	místa, kde se matka pohybovala před odnesením dítěte do babyboxu	od -12 do -7, 0, 6 od počátku, půl roku, chvíli, věčně, za čtyři měsíce, ve středu, v tu chvíli, nikdy v životě
6 – rozhodování soudu	V30 – V32	soud, matka	soud	od 2 do 5

Tab. 2 – Struktura druhé zprávy

Je vidět, že matka je aktérem ve všech Událostech (a pouze v jedné není aktivní). Na časové ose se nyní jako ústřední bod zprávy jeví čas $T = -7$, tedy odložení dítěte do babyboxu, což opět podtrhuje její zaměření na události v minulosti. Zatímco o událostech starších se vypráví jen v Události 5, na bodu $T = -7$ začínají Události 1 a 2, odehrávající se pak až do

bodů $T = -2$ ve stejnou dobu, v několika bodech se s nimi časově prolínají i Události 3 a 4. Jediná Událost 6 se odehrává výhradně v budoucnosti.

15. Struktura diskurzu

Viz *Schéma 4* v příloze.

16. Koheze

Při přísném dělení na Události je koheze v úvodu velmi malá, vlivem toho, jak moderátoři vypichují různé stránky dále pojednávaného příběhu, v těle zprávy je situace lepší, vyprávění Událostí v pořadí 5 – 3 – (4) – 2 – 6 – 1 plyne jen s menšími přerušováními.

17. Zmatení

V divácké znalosti příběhu stále zůstávají mezery: chybí bližší ponětí o většině míst, na nichž se odehrává a některé nejasnosti (např. kdy se matka přihlásila – ač ta byla aspoň trochu objasněna) zůstávají i v rovině časové. Některá tvrzení také vytváří ne-li lživý, pak alespoň pokřivený obraz celé události: například moderátorská o tom, že „případ (odloženého chlapečka) sleduje celé Česko“ (V1), nebo že matce chce pomoci i „mnoho dalších lidí“ (V7), z čehož je první více než nepravděpodobné a druhé minimálně nepodložené.

Zpráva 3 – Matka zažádala o vrácení dítěte (pondělí 26. 10., TV Nova)

Událost	Věta	Časová linka
	Moderátor	
	Matka půlročního kojence,	-1
1	V1 kterého minulý týden odložila do Babyboxu v Praze,	-3
	dnes požádala soud o vrácení chlapce do své péče.	-1
3	V2 Kdy a jestli se dítě ke své matce vrátí, však nikdo neví.	po 0
3	V3 Žena totiž musí nejdříve projít vyšetřením psychologa a prověřováním, zda nehrozí, že syna opět odloží.	3
	Reportérka	
	Když dvacetiletá matka samoživitelka před šesti dny odložila	
2	V4 půlročního chlapečka do Babyboxu v pražském Hloubětíně,	-3
	považovala to za definitivní rozhodnutí.	
2	V5 Po nabídce pomoci se ale rozhodla, že se o syna přihlásí.	-2
	Matka	
2	V6 Doteďka si nemyslim, že jsem udělala chybu.	od -3 do 0
2	V7 Já jsem to dělala v jeho vlastním zájmu, pro jeho vlastní dobro, abych mu nezničila život.	-3
	Reportérka	
1	V8 Dnes u soudu o miminko zažádala.	-1
1	V9 Tvrdí, že péči o něj zvládne.	0
	Matka	
1	V10 Věřim tomu.	0 (logika)

			zprávy)
1	V11	Věřim tomu, že jo.	0 (logika zprávy)
Reportérka			
3	V12	Získat chlapečka pro ni ale nebude snadné.	po 0
4	V13	Podobný příběh se odehrál letos v lednu v Ostravě.	-5
4	V14	Osmnáctiletá Aneta do Babyboxu odložila tříměsíční holčičku.	-5
4	V15	Dostala ji ale zpátky až po čtyřech měsících.	-4
			mezi -4 a
4	V16	Dnes si svůj život uspořádala -	0
			mezi -4 a
		změnila bydliště	0
		a z nejhoršího už je venku.	0
Aneta			
4	V17	Snažím se teď žít normálně, zapomenout na to a jsem ráda, že nemusím řešit už jako sociálky a (???)ky.	0
Reportérka			
3	V18	Soudy, sociální pracovníci a psychologové nyní budou zkoumat i matku šestiměsíčního Richarda.	3
3	V19	V první řadě se bude muset prokázat testy DNA.	2
3	V20	Úřady se budou navíc zajímat o to, jestli netrpí psychickou poruchou, nebo nebere drogy.	3
3	V21	Ověřit si mus(ej)í i její verzi celého příběhu.	3
3	V22	A hlavně vyloučit riziko, že chlapečka odloží znovu.	3

3	V23	Matka by navíc měla být i v budoucnu pod kontrolou.	5
Ludvík Hess			
3	V24	Pěvně věřím, že bude schopná se o něj starat, ale myslím si, že ten dohled tady bude velmi vhodnej.	0 (5)
Reportérka			
3	V25	Půlroční Richard je zatím v dětské nemocnici na Karlově v Praze.	0
3	V26	Pak nejspíš poputuje do kojeneckého ústavu, kde bude do doby, než soudy rozhodnou o jeho případném vrácení biologické matce.	1 od 1 do 4 4
(V27) (Kamila Štichová, televize Nova.)			

1. Úvod

Úvod je, stejně jako u první zprávy, podáván pouze (jediným) moderátorem: příběh je dovyprávěn, zbývá jej pouze zasadit do kontextu, což není tak důležité⁵¹. Ústřední událost je tentokrát označena zřetelně: moderátor jí svou řeč nejen začíná, ale jde i o nejsoučasnější událost, která se navíc odehrává ve velmi omezeném časovém prostoru – splňuje všechny požadavky na výchozí (středob) bod vyprávění. Dále moderátor shrnuje předpokládaný další vývoj celého případu. Tím zároveň naznačuje, že na bližším přiblížení tohoto vývoje bude dále ve zprávě položen důraz. Je to poprvé (v rozebíraných zprávách), co se předpoklad dalšího vývoje dostává do úvodu a dále bude více specifikovaný a rozvedený – řečením toho, „co bude dál“, se s diváky vypravěči matčina příběhu (TV Nova) loučí; v následujících TV zpravodajstvích se tento již neobjeví (v nejbližší následující budoucnosti).

⁵¹ Na základě pozorování průběhu a výstavby televizního zpravodajství (jako pořadu) lze prohlásit, že důležitost, kterou události přisuzuje sama stanice, lze odvodit z toho, jak je pojata v moderátorském úvodu. Zprávy, považované za stěžejní, jsou uvedeny oběma moderátory v úvodu výrazně delším, než je tomu u těch ostatních, kterým stačí kratší úvod od jednoho moderátora.

2. Události

Ve zprávě můžeme vymezit tyto Události:

- **Událost 1: Matka zažádala o navrácení dítěte**
- **Událost 2: Rekapitulace matčina příběhu**
- **Událost 3: Rozhodování úřadů**
- **Událost 4: Příběh Anety, matky z Ostravy**

Matčin příběh je znovu převyprávěn v Události 2 a posouvá se k nové události: zažádání u soudu, ke kterému došlo dnes (v pondělí). Větší část zprávy je věnována dotvoření kontextu: Přiblížení toho, co se bude dále dít (Událost 3) a také převyprávění podobného příběhu, který se již odehrál: příběhu Anety z Ostravy (Událost 4). Událost 4 nedodává k hlavnímu příběhu žádné relevantní informace a její zařazení je ze zpravodajského hlediska diskutabilní. Její autorské využití leží například v nepřímém komentování postav v hlavním příběhu (např. V16 – „Dnes si svůj život uspořádala - změnila bydliště a z nejhorsího už je venku.“ je možno chápat jako komentář o neuspořádaném životě matky, o které zpráva především pojednává. Celkově je na „emoční rovině“ příběhu patrný posun od nekritického pohledu na matčinu situaci k pohledu více se snažícímu o objektivitu (např. V21 – „Ověřit si mus(ej)í i její verzi celého příběhu.“) a v důsledku toho se ocitajícím spíše na straně úřadů (opět – vymezovala-li by se kontradikční dvojice matka – úřady (soud), což je pohled, který lze v celkovém podání příběhu ze strany TV Nova nalézt.).

3. Úvod, příběh

Dvě Události se objevují v úvodu i v příběhu – Událost 1 a Událost 3. Hlavní informaci v Události 1 – že matka zažádala o vrácení syna – podává již moderátor a reportérka ji posléze opakuje. V příběhu se k ní navíc přidává komentář matky (pouze z logiky zprávy – její z nedělního rozhovoru vystřižená reakce (V10, V11) se může vztahovat k čemukoli jinému).

Podoba Události 3 v úvodu je v podstatě shrnutím její podoby v příběhu, což je zcela legitimní postup.

Události 2 a 4 jsou ponechány k vyprávění pouze reportérce. Informace pojednávané v Události 2 byly rozebírány již v předchozích dvou zprávách (zvláště v té druhé na ně byl položen důraz), zde slouží jen jako připomenutí a není třeba je vypichovat v úvodu; ten potvrzuje zaměření této zprávy na události budoucí. Událost 4 je k vzhledem k vyprávěnému příběhu vnější, z čehož logicky vychází její vyloučení z úvodu; pokud by v něm zmíněna byla, znamenalo by to v celkovém vyprávění (z pohledu všech tří zpráv) tematický posun od hlavního příběhu k příběhům dalším (neboť úvod označuje nejrelevantnější části dále vyprávěného příběhu), toho se ale vypravěči dopustit nehodlají – matka Aneta zůstává matce – hlavní postavě – podřízená ve všech narativních ohledech.

4. Atribuce příběhu

Stejně jako předchozí zpráva je i tato připsána reportérce Kamile Štichové jejím ohlášením na konci (V27 – „Kamila Štichová, televize Nova.“); ta se tak opět stává zastřešujícím zdrojem informací, tím spíše, že tentokrát ve zprávě nefiguruje vysílání TV Nova jako takové.

5. Přiznané zdroje

Stejně jako v předchozí zprávě nejsou ani tentokrát v textu zprávy přítomny žádné vnitřní zdroje. Na vyšší úrovni se opět objevují „podřízení vypravěči“ – matka, Ludvík Hess a Aneta z Ostravy (přes telefon), ve svých sestříhaných výpovědích ale opět pouze potvrzují slova reportérky (Zvláště matčino „Věřím tomu. Věřím tomu, že jo.“ (V10, V11) má samo o sobě nulovou informační hodnotu, kromě toho, že matka čemusi věří.), nepřidávají vlastní názory, ani informace.

Obzvláště zajímavá je zde role Ludvíka Hesse (V24 – „Pěvně věřím, že bude schopná se o něj starat, ale myslím si, že ten dohled tady bude velmi vhodnej.“), který potvrzuje slova,

vztažená k úřadům. Z logiky věci (v ostatních případech to tak je – matka se vyjadřuje, mluvili se o ní, Aneta se vyjadřuje, mluvili se o ní apod.) by jeho slova měla zaznít z úst nějakého zástupce úřadů. Místo toho je ale přítomen jen velmi subjektivní (podtržený slovy *myslím si*) názor od člověka, který k němu není vůbec povolán. Při zpětném pohledu na všechny tři zprávy si lze nyní povšimnout, že jediným zástupcem úřadů/soudu ve vymezené (na základě přístupu TV Nova) dvojici stran matka (ke které v tomto dělení patří i Ludvík Hess) – úřady/soud je soudkyně Renata Vavřínecká se svým krátkým a nejednoznačným vstupem v závěru druhé zprávy. I přesto, že ve třetí zprávě, jak již bylo řečeno, je možné zaznamenat posun ve vypravěčské optice od ryze „matkocentrického“ pohledu, je potvrzení argumentů „druhé strany“ svěřeno Ludvíku Hessovi, který je příslušníkem „matčiny strany“ – úřady mají na rovině vypravěčů přístup do příběhu odepřený.

6. Aktéři zpráv

Ve zprávě lze identifikovat tyto aktéry:

- matka (V1, V3 – V9, V12, V19, V23, V24)
- Aneta (V14 – V17)
- soudy (V18, V26)
- sociální pracovníci (V18)
- psychologové (V18)
- úřady (V20)
- Richard (V25, V26)

Další aktéři jsou neaktivní: opět Richard (V1 – V5, V7 – V9, V12, V18, V22, V24, V26), psycholog (V3) a Anetina dcera (V14, V15). U vět V21 a V22 („Ověřit si mus(ej)í i její verzi celého příběhu. A hlavně vyloučit riziko, že chlapečka odloží znovu.“) není zcela jasné, kdo je jejich aktérem, zda „soudy, sociální pracovníci a psychologové“, nebo „úřady“. Vzhledem k návaznosti vět se ale divák při sledování přikloní asi spíše k druhé možnosti („úřady“ jsou aktérem V20).

Opět se zde také vyskytují další postavy, stojící nad textem příběhu (mimo moderátora a reportérku): matka, Ludvík Hess a Aneta z Ostravy (přes telefon).

7. Místa

Ve zprávě jsou zmíněna tato místa:

- babybox v Praze (v pražském Hloubětíně) (V1, V4)
- soud (V8)
- Ostrava (V13)
- babybox (myšleno v Ostravě) (V14)
- bydliště (V16)
- nemocnice na Karlově v Praze (V25)
- kojenecký ústav (V26)

Diváci se poprvé dozvídají, kde se malý Richard nachází, resp. o jakou nemocnici jde, určení kojeneckého ústavu, kam má být posléze převezen je ale neurčité – logicky, neboť se jedná o předpoklad budoucí události. Místopisně neurčitá zůstává celá Událost 3, i když je na ni položen hlavní důraz. Ačkoli již reportérka ví, co se bude dít, nejspíš neví přesně kde, anebo byla tato informace při kompozici zprávy vyřazena jako nedostatečně relevantní. Jediným opravdu určitým místem pro všechny události, odehrávající se v Praze, zůstává hloubětínský babybox, podobně jako u předchozích zpráv. Zajímavé také je, že jej v první větě moderátor referuje pouze jako babybox v Praze, možná s předpokladem předchozích znalostí diváků (na základě předchozích zpráv), určení specifikuje až reportérka ve čtvrté větě (V4 – „...do babyboxu v pražském Hloubětíně...“). Stejně jako v případě Prahy, i u Ostravy zůstávají divácké místopisné znalosti omezeny v podstatě na město jako celek – umístění babyboxu zůstává nejasné (pokud není v Ostravě jen jeden, ale i pak by byla předpokládána divácká samostatná znalost o tom, kde se nachází) a Anetino bydliště je zmíněno jen v tom smyslu, že bylo změněno.

8. Struktura místa

Místa ve zprávě se nacházejí v následujících lokacích:

- soud, kde matka požádala o vrácení syna – Událost 1
- místo matčina pobytu po odnesení dítěte do babyboxu – Událost 2
- místo/a, kde sídlí „soudy, sociální pracovníci, psychologové a úřady“ – Událost 3
- Ostrava (tamní babybox a místo bydliště Anety) – Událost 4

Pouze Událost 1 je určena konkrétně, není ale jasné, u kterého soudu (a kde) matka žádost podala. Ostatní lokace jsou více či méně nejednoznačné a rozsáhlé, nicméně poprvé lze lokalizovat všechny Události ve zprávě.

9. Čas

Ve zprávě jsou tyto časové údaje:

- minulý týden (V1)
- dnes (V1, V8, V16)
- před šesti dny (V4)
- po nabídce pomoci (V5)
- doteďka (V6)
- letos (V13)
- po čtyřech měsících (V15)
- teď (V17)
- nyní (V18)

- zatím (V25)
- pak (V26)

Opět je vidět, že napotřetí už se zřejmě počítá s předchozí divákovou znalostí – odložení dítěte do babyboxu již není umístěno do středy, ale pouze do „minulého týdne“ (V1). Ačkoli jsou podstatné informace stále opakovány, v určitých bodech se počítá s divákem nejen navyklým na pravidelnou konzumaci televizního zpravodajství, ale navíc vždy zpravodajství TV Nova. Nicméně stejně jako v případě místopisného určení hloubětínského babyboxu, i zde je informace posléze specifikována reportérkou: „před šesti dny“ (V4).

Výraz „dnes“ je použit ve dvou různých významech: ve větách V1 a V8 odkazuje k dnešku jako takovému, ve větě V16 ovšem znamená „v této době“. Podobně výrazy „ted“ (V17) a „nyní“ (V18) odkazují k různým časům, ač se tak nezdá, navíc ani jeden z nich neodkazuje k současnému okamžiku, jak je u těchto slov nejčastější. „Ted“ je myšleno stejně obecně jako výraz „dnes“ ve větě V16, a ani „nyní“ neznamena „ted v této chvíli“, vztahuje se totiž k události, která teprve nastane: „... nyní budou zkoumat...“.

10. Časová struktura

Časová struktura se v poměru časů na věty tváří opět poměrně jednoduše (10 časů od $T = -5$ do $T = 4$ na 27 vět). Časy před a za bodem $T = 0$ jsou tentokrát téměř vyrovnané. Dokonce, i přesto, že časů před $T = 0$ je víc, informačně leží hlavní potenciál zprávy (a také je na ni položen důraz) v Události 3, která se odehrává výhradně v budoucnosti: tato situace se v rozebíraných zprávách objevuje poprvé. Podobně kontextová a doplňující Událost, která se doteď vyskytovala spíše v budoucnosti, se nyní nachází nejhlouběji v minulosti (Událost 4).

Zatímco vyprávění v úvodu je chronologické, v příběhu stojí tentokrát jednotlivé Události dosti samostatně a jednotný časový vývoj v podstatě nelze vysledovat. Je ale víceméně chronologický jak uvnitř Události 2, tak Události 4. Časové určení Události 3 je nejisté, všechny děje se v ní odehrávají „někdy v budoucnosti“ a jde spíše o to, které se podle logiky zprávy odehrají později a které dřív. Ke zřetelnému časovému vývoji v ní proto nedochází.

11. Pozadí

Událost 2 tvoří pozadí Události 1. I přesto, že tvoří jen krátkou rekapitulaci dosud zmíněných událostí, a tato rekapitulace se vejde do dvou vět, Událost 2 má věty čtyři: zbylé dvě tvoří matčin hodnotící komentář.

Událost 4 tvoří kontextové pozadí celého příběhu, ale jen na rovině diváckého chápání, nikoli na rovině diskursivní struktury zprávy. V grafickém rozboru (viz dále) je proto zařazena samostatně, na stejnou úroveň diskurzu jako Událost 1.

12. Komentář

V úvodu se tentokrát moderátor drží faktů a události nekomentuje, ačkoli jako hodnotící komentář lze brát jeho prohlášení, že „nikdo neví, kdy a jestli se dítě k matce vrátí“ (V2). To je vzhledem k situaci ale stejně dobře možno klasifikovat jako faktické prohlášení (neboť to zřejmě opravdu zatím nikdo neví).

Veškeré matčiny vstupy jsou tentokrát zcela zjevnými subjektivními sebehodnotícími komentáři, majícími nulovou informační hodnotu. Je třeba si všimnout, že jsou výrazně kladně hodnotící: matka rozhodně „neudělala chybu“ (V6) a věří tomu (opakovaně), že se o syna zvládne postarat (V10, V11). Vzhledem k tomu, že jsou matčiny výpovědi upravené střihem a vložené do zprávy jako emocionální (nefaktické) potvrzování reportérčiných slov, dá se usoudit, že záměr tvůrců zpráv „postavit se více na stranu úřadů“ není až tak úplný, jak se dosud zdálo. Ačkoli je patrný v reportérčině proslovu, do struktury zprávy spolu s ní vstupuje matka, aby svými slovy strhla možná náhle váhajícího (např. na rovině sympatií vyjadřovaných jednotlivým aktérům příběhu) diváka zpět „na svou stranu“. V tomto smyslu stojí Ludvík Hess (V24 – „Pěvně věřím, že bude schopná se o něj starat, ale myslím si, že ten dohled tady bude velmi vhodnej.“) jaksí na rozhraní: V první části vyjadřuje podporu „matčině straně“, v té druhé ovšem potvrzuje stanovisko úřadů.

Hodnotícím okem nahlíží reportérka i příběh Anety, matky z Ostravy. Říká, že „Dnes si svůj život uspořádala... a z nejhoršího už je venku“ (V16), což se dá jen těžko objektivně usoudit.

13. Následující událost

Událost 3 je k Události 1 následující. Je tak uvedena, i když hlavní informativní potenciál zprávy leží v ní. Nicméně Událost 1 pokrývá to, co se stalo v současnosti a je proto ústřední. Stejně jako u Události 6 v předchozí zprávě je vidět posun k objektivnějšímu referování o skutečnostech: ve výčtu administrativních a dalších úkonů, které na matku čekají, není pro další zdůrazňování dojemnosti jejího příběhu místo. Přesto reportérka celou Událost 3 hodnotícím komentářem dokonce rámuje: „Získat chlapečka pro ni ale nebude snadné.“ (V12) – úřady a spol. postaví matce do cesty obtížně překonatelné překážky, se kterými se bude muset statečně vypořádat. Je vidět, že vytváření hledisek pohledu je v celé zkoumané řadě zpráv dosahováno pomocí obratného manévrování. Z něj se po důkladné analýze vynořují záměry tvůrců, podložené již nikoli jen diváckým porozuměním (Že se televize staví „na stranu matky“ a vypráví její emotivní příběh, je zjevné i při běžném zhlédnutí zpráv.), ale fakticky vysledovatelnými úkazy ve výstavbě textu.

14. Struktura události

Nyní je opět možno všechny dosud zkoumané jevy přehledně zaznamenat:

Událost	Věty	Aktéři	Místo	Čas
1 – matčino zažádání o dítě	V1, V8 – V11	matka	soud	-3, -1, 0 minulý týden, dnes
2 – rekapitulace matčina příběhu	V4 – V7	matka	místa, kde se matka pohybovala po odložení dítěte do babyboxu	od -3 do 0 před šesti dny, po nabídce pomoci, doteďka
3 – rozhodování úřadů	V2, V3, V12, V18 – V26	Richard, soudy, sociální pracovníci, psychologové, úřady, (matka, L. Hess)	místa, kde sídlí zmínění aktéři	po 0 nyní, zatím, pak
4 – příběh Anety z Ostravy	V13 – V17	Aneta	Ostrava	od -5 do 0 letos, po čtyřech měsících, teď

Tab. 3 – Struktura třetí zprávy

Matka poprvé ustupuje jako aktivní aktér, na druhou stranu, v polovině událostí je aktivním aktérem jediným.

Při určování míst je přítomna stejná nejasnost jako během celé doby: některá určení jsou stále nejasná (např. v Události 3), u jiných jde zřejmě jednak o ochranu soukromí pojednávaných osob, jednak o vynechávání redundantních informací (zpravodajská hodnota kompozice), např. v Událostech 2 a 4.

Na časové rovině je vidět, že informativně faktický a časový středobod se protínají: čas T = 0 figuruje ve všech Událostech – tři v něm končí, jedna začíná.

15. Struktura diskurzu

Viz *Schéma 5* v příloze.

16. Koheze

Zatímco moderátor se v úvodu drží chronologického stylu výpovědi, od události, která celý případ nastartovala, až k předpokladům dalšího vývoje, v příběhu stojí každá z Událostí silně osamoceně. Zvlášť patrné je to v přechodu od Události 1 k Události 4: Reportérka ještě začíná rozebírat Událost 3 (V12 – „Získat chlapečka pro ni ale nebude snadné.“), ale místo, aby vysvětlila proč (což činí dále, když se k Události 3 vrátí), pokračuje větou „Podobný příběh se odehrál letos v lednu v Ostravě.“ (V13) a náhle se věnuje zcela jinému příběhu. Návaznost na Událost 3 posléze buduje pouze spojkou „i“ ve větě „Souady, sociální pracovníci a psychologové nyní budou zkoumat i matku šestiměsíčního Richarda.“ (V18), kterou naznačuje, že se totéž dělo Anetě, v jí vymezené části příběhu se o tom ovšem nemluví.

17. Zmatení

Kromě informace v ústřední události: že si matka zažádala u soudu o vrácení syna, se k divácké předchozí znalosti o jejím příběhu nic nového nepřidává. Je řečeno pouze, co se bude dít, a co se tedy z logiky věci může ještě změnit (Informace o tom by pak byla mylná a zpravodajství by nesplnilo svůj účel.). Všechno, co bylo dosud zahaleno tajemstvím (některá časová a místopisná určení), tak zůstává. Událost 4, která se odehrála „letos v lednu“ (tedy před devíti měsíci), je z hlediska aktuálnosti, které by mělo zpravodajství zastávat, v podstatě bezcenná a k pochopení vyprávěného nijak nepřispívá.

5.2 Mytologická analýza

Zatímco v předchozí části byla věnována kritická pozornost především tomu, že jde ve zkoumaných zprávách mnohem spíše o vyprávění klasického narativu než o čisté informování, v této části je možno dále prozkoumat, co a jak je vlastně vyprávěno.

Ve vybrané makroudálosti – stejně jako ostatně všude kolem nás - se nachází mnoho mytických systémů na různých stupních důležitosti: dají se spojovat do komplexů, které jsou pak zastřešovány mýty na „vyšším stupni hierarchizace“. Pro přehlednost tak budou vymezeny právě ony zastřešující mýty:

- mýtus Matky
- mýtus Opozice úřadů⁵²
- mýtus Instituce TV Nova

Tyto tři mýty jsou vybrány na základě nejsnadnější identifikace ve zkoumaných zprávách: ostatní mýty, které se v nich nachází (některé z nich budou dále jmenovány), svým vyznění podporují některý z těchto tří. Především tyto tři mýty se také nachází ve všech zkoumaných zprávách a pomáhají utvářet jejich celkovou podobu (jako makroudálosti).

Poslední jmenovaný stojí nejvýše a zastřešuje všechny ostatní mýty. Jako jediný se jeho zdroj (*koncept*) nachází nejen mimo zkoumané zprávy, ale i mimo zpravodajství jako takové – jeho proniknutí do diskurzu zpráv by se tak dalo pokládat za „parazitické“, je-li brán jako diskurz čistě informativní, jako „zpravodajství ve své ideální podobě“.

⁵² Dá se říct, že ze strany matky jako takové k vymezení se proti úřadům nedochází. Tento mýtus vychází zcela z vypravěčského záměru autorů zpráv.

5.2.1 Mýtus Matky⁵³

Z hlediska příběhu je tento mýtus tím hlavním, který je autory konstruován – nebýt matky, příběh vůbec není vyprávěn. Z dalších mýtů, které by se daly ve zkoumaných zprávách identifikovat, se pod mýtus Matky dá zařadit například mýtus (odloženého) Dítěte – ten pomáhá živit další mýtus, Vztahu matky a syna; dále se s mýtem Matky překrývá mýtus Ochránce (z řad společnosti), v tomto konkrétním případě Ludvíka Hesse.

Primární sémiologický systém v tomto případě tvoří to, co bylo výše nastíněno jako „čisté zpravodajství“. Figuruje v něm tedy konkrétní matka, která se stala aktérem události, hodné zpravodajského zpracování a událost, která se jí přihodila⁵⁴. Výsledným „znakem“ je zpravodajské pokrytí této události, rozuměj informování o ní. Mýtus Matky pak vychází z toho, jak autoři chtějí, aby na ni bylo nahlíženo, matka skutečná se ztrácí v matce televizní⁵⁵. Informativní pokrytí matčina příběhu se (ve své čisté informativnosti) vyprazdňuje, stává se formou, do níž je vléván nový koncept. Výslednou signifikací je pak to, jak matku vnímá divák. Nyní je tedy třeba zaměřit se na koncept – podklady, které formě dodává, se stávají mezistupněm mezi informací o matce a tím, jak se představuje divákovi v komplexnosti mýtu.

Již bylo řečeno, že se TV Nova v tomto případě zaměřuje mnohem spíše na to, aby podala emotivní „hluboce lidský“ příběh, než na předání informace o události. Zvláště druhá zpráva je toho dokladem: jistě bylo třeba informovat o tom, co se stalo (první zpráva) a o tom, jak se bude případ dále vyvíjet (třetí zpráva). Zpráva prostřední je tedy z informačního hlediska irelevantní. Potřebuje divák vědět, jaký je životní příběh této konkrétní matky – jedné z desítek, které odložily své dítě do babyboxu? Pozornost, která je jí věnována (a důvod pořizování „exkluzivního rozhovoru“⁵⁶), je způsobena jednoduše tím, že se (na rozdíl od většiny ostatních matek) o své dítě přihlásila. Jinak je možno předpokládat, že je její příběh velmi podobný příběhům ostatních (těžká životní situace, snaha ji vyřešit, nemožnost toho

⁵³ Jde o konkrétní matku, hrdinku vyprávěného příběhu, ačkoli na ni lze částečně vztáhnout obecný mýtus (dobré) Matky ve zprávách, tak jak ho definuje James Lule (2001: 23 - 24): „Dobrá matka nabízí mateřskou útěchu a ochranu. Reprezentuje dobrotu a laskavost. Často je vyzdvižována nad ostatní, pozeňnaná mezi ženami. Mýtus pečuje o, vyživuje a nabízí lidem příklad dobroty v časech, kdy se zdá, že je jí nedostatek.“

⁵⁴ Zde je záměrně nahrazen pojem *příběh*, neboť ten je v práci obecně používán jako skutečnost více či méně ovlivněná záměry TV Nova.

⁵⁵ Je ostatně možno se ptát, existovala-li vůbec kdy v rámci vyprávěného příběhu matka „skutečná“. Její „skutečnost“ je silně potlačena už tím, že nemá jméno, ani tvář.

⁵⁶ Existence tohoto rozhovoru pak může být jedním z hlavních důvodů, proč zařadit další, „nepotřebnou“ zprávu – aby se využil natočený materiál.

dosáhnout, vzdání se dítěte...). Vyprávěný příběh tak není příběhem jedné matky, ale příběhem mnoha. Je příběhem univerzálním. A je příběhem, určeným *publiku*⁵⁷ (nikoli jedincům, nikoli skupinám, ale společnosti) – k poučení, k tomu, aby matky, které musely odložit své dítě, byly do povědomí členů společnosti zařazeny ve své komplexnosti. Zde se dá ve zkoumaných zprávách lehce vysledovat mýtus tak, jak ho definuje James Lule⁵⁸: „*Mýty jsou archetypální příběhy, které hrají klíčové sociální role.*“ (Lule 2001: 15)

Jakmile je tedy definován cíl, kterého chtějí autoři při referování matčina příběhu dosáhnout, je možno se zaměřit na prostředky, kterými tak činí. Těch je několik:

a) vyjadřování se o matce

TV Nova poměrně srozumitelně zastává názor, že odložení dítěte matkou (zvláště „tak starého“, jako byl půlroční Richard) je jednání deviantní. Již ve zprávě, která předchází zkoumané makroudálosti, resp. tvoří její (před)úvod – tedy té, v níž se zmiňuje možnost pomoci matce – se o odložení dítěte vyjadřuje psychiatricka jako o akci „i k níž je možno přistoupit v krajní nouzi“. Ostatně celá tato zpráva je postavená na zdůrazňování vztahu dítěte a matky a dokazování, že odložení dítěte je věcí nanejvýš nepřírozenou⁵⁹. Situace, v níž k němu matka přistoupila, je předem označena jako „neřešitelná“, i když ani sami novináři ještě její příběh neznají. To vše tvoří solidní základ pro další budování mýtu Vztahu matky a dítěte ve zkoumaných zprávách.

V tomto duchu začíná už reportér David Vaníček v první ze zkoumaných zpráv: „...a všechno tedy od začátku nasvědčovalo tomu, že šlo o ženu, která se dostala do těžké životní situace“, „Podle našich informací je to mladá dívka, která se chtěla o své dítě postarat, ale kvůli tragické události ve své rodině přestala péči o svého syna zvládat, a proto se obrátila

⁵⁷ Lule (2001) říká, že mýty jsou příběhy určené publiku, proto jejich „klíčové sociální role“.

⁵⁸ Ač Lule na rozdíl od Barthes (který pojímá mýtus jako sémiologický systém) chápe mýtus v obecném významu toho slova (spíše ovšem klasickém – tak jak byl rozuměn mýtus ve starověkém Řecku, čili jako pravdivý příběh potřebný při sociální výchově, než ve významu moderním, vlastním „vyspělým společnostem“, které považují mýtus za příběh smyšlený, nepravdivý) – tedy jako určitý příběh, při svém vztažení mýtu na moderní zpravodajství si s Barthesem nijak neodporuje, lze se tedy opřít i o jeho definice: „Můžeme rozpoznat příběhy zpráv jako „píseň sirén“ mýtu. Tyto příběhy nabízí víc než pouhé převyprávění obyčejných forem příběhů. Nabízejí posvátné společenské narativy se sdílenými hodnotami a domněnkami, s ponaučeními a tématy a se vzorovými modely, které instruuji a informují. Nabízejí mýty.“ (Lule 2001: 18)

⁵⁹ Zajímavé je, že upozornění, které v následujících zprávách autoři vyzdvihují, totiž, že sdružení Babybox nabídlo matce pomoc, jsou věnovány sotva poslední 3 vteřiny spotu.

právě na pomoc sem, na hloubětínský Babybox, a své dítě sem uložila, protože věděla, že tady o něj bude dobře postaráno.“ Reportér referuje nejen o matčiných činech, ale rovnou i o jejích myšlenkách a pohnutkách, aniž by ona sama k tomu měla co říct. Tím, že se její příběh dostal do zpráv, přestal být *jejím*, stal se obecným vlastnictvím a propadl mýtu. Ve stejném duchu pak její příběh rozvíjí reportérka v dalších dvou zprávách; tam se sice matka již jako zpovídaný aktér vyskytuje, leč její výpovědi jsou, jak bylo zmíněno v předchozí části, pouze stříhově upravenými potvrzeními pro slova reportérky – na vypravěčské pozici je matka zcela podrobena. Autoři tak její příběh nejen vykládají po svém, ale mohou si ho i dovolit komentovat – např. když jej porovnávají s příběhem Anety z Ostravy, o které říkají, že *„dnes si svůj život uspořádala - změnila bydliště a z nejhoršího už je venku.*“ Matčin život je tím implicitně označen za neuspořádaný – jen v takovém může nastat situace, kdy se musí vzdát svého dítěte.

Bylo by ale mylné získat na základě tohoto dojem, že je matka či její jednání interpretováno autory jako špatné. Přes to, jaké místo má ve světě, který pro své diváky televize vytváří, odložení dítěte, je matka od začátku obhajována. Tragédie její výchozí situace je záměrně zveličena (viz dále) a její snaha získat dítě zpátky pojmána jako příkladná a zasluhující si pomoc a pozornost – *„celé Česko sleduje její případ“* a *„mnozí jí chtějí pomoci.*“

b) vyjadřování matky / stříh

Uvnitř zkoumaných zpráv je mýtus Matky téměř dokonalý ve své přirozenosti (Samozřejmě, i běžný divák pozná, že matčiny odpovědi jsou stříhově upraveny tak, aby potvrdzovaly slova reportérky. Dá se ale předpokládat, že tomu nebudě věnovat (přílišnou) pozornost.). Má-li tedy být obvinění z vykonstruovanosti podloženo důkazy, je třeba nahlédnout kontext, v tomto případě rozhovor s matkou v původní podobě, který TV Nova uveřejnila na svých stránkách⁶⁰.

⁶⁰ Zde se ukazuje to, na co upozorňuje i Barthes (2004: 129): „Od mýtu se čeká bezprostřední účinek – nesejde příliš na tom, že je poté rozbit (...). Četba mýtu se vyčerpává jedním okamžikem. (...) Důkladnější četba mýtu nijak nezvětší jeho dosah ani jeho neúčinnost: mýtus je současně nezdokonalitelný a neoddiskutovatelný: čas ani vědění k němu nic nepřidají a nic mu neuberou.“ Pro TV Nova tak není důvod neumístit rozhovor, i přesto, že v této práci je použit k odhalení mýtu (ostatně, opět se lze ptát, bude-li mít „běžný divák“ potřebu odhalovat

Na tomto rozhovoru je vidět, že ačkoli matčiny odpovědi jsou zřejmě opravdu upřímné a podklad pro vytváření mýtu v nich (samých o sobě) hledat nelze, reportérka pokládá otázky značně manipulativním způsobem, např. „*A věděla jste, nebo myslela jste si, že třeba se vám to bude vracet, že si to budete v životě vyčítat?*“ – Touto a podobnými otázkami dostává z matky další zcela emotivní vyjádření s nulovou informační hodnotou, která jsou pak sestříhána ve zprávách, aby na citové rovině podpořila vyznění příběhu tak, jak ho reportérka vypráví. Již bylo řečeno, jak autoři označují matčinu výchozí situaci – za neřešitelnou, těžkou (životní), dokonce se zmiňují o tragické události v matčině rodině. Oproti tomu matka v rozhovoru tvrdí, že důvod, proč odložila syna do babyboxu byla „*finanční a bytová situace*“, dále tvrdí, že „*matka se k ní otočila zády*“. Tedy všechny přívlastky, které matčině situaci dávají autoři, jsou jejich (nad)interpretací, o tragické události v rodině pak není matkou řečeno vůbec nic.

Na konci rozhovoru je také poznat, že je ze strany autorů předem rozhodnuto, jaké bude vyznění příběhu – reportérka matku přímo nabádá, aby vyjádřila naději do budoucnosti: „*Věříte tomu, že teďka vás ty cesty svedou zase dohromady, a že budete spolu, že to zvládnete? Myslíte si, že teď už třeba tím, že o vás má někdo zájem, už to nevidíte tak černě, že ta budoucnost tady je?*“

V rozhovoru jsou tak ze strany autorů matčiny výpovědi předem připraveny – je dán základní tvar jejímu příběhu, který je pak ve zprávách vyprávěn tak, aby vytvořil potřebný mýtus. A o jaký jde, je nyní jasně vidět: pravá podstata a role mýtu Matky je, že jde o variaci jednoho ze základních mýtů moderní občanské společnosti (a podle Barthesova dělení by jej bylo možno zařadit jako mýtus buržoazní), který říká, že cokoli špatného se člověku uvnitř společnosti přihodí, musí být dílem náhody, či vnějších nepříznivých okolností (je to politováníhodná tragédie). A že pokud už se něco takového přihodí, společnost se o dotyčného postará (pošle mu Ochránce). TV Nova konejší své diváky: stalo se něco, co odporuje klidnému chodu společnosti, ale situace je zachráněna. Vzhledem k tomu, že matka je vzorný občan a vlastně dítě nikdy opustit nechtěla, bude mít příběh šťastný konec. Diváci si mohou oddechnout.

mýtus), na své stránky, neboť i ti diváci, kteří si jej po zprávách pustí, už zpracovali mýty v nich obsažené. Rozhovor je dostupný na adrese <http://tn.nova.cz/zpravy/regionalni/exkluzivne-rozhovor-s-matkou-odlozeneho-chlapecka-chce-ho-zpatky.html>

5.2.2 Mýtus Opozice úřadů

Ze zastřešujících mýtů ve sledovaných zprávách je tento nejslabší, jeho koncept není tak silný jako u mýtu Matky; dá se říct, že jde o jakýsi přestupní mýtus, skrze nějž se naplňují ostatní, které ve zkoumaných zprávách fungují. Základ tohoto mýtu je v přesvědčení, že byrokracie a emoce stojí „na opačných stranách barikády“ – člověk sám o sobě je jedinec s bohatou osobní historií a se svými emocemi, ale člověk z pohledu byrokracie je jen formulářem, jednou složkou z mnoha (to samotné je celý mýtus, opět jeden z těch, které se objevují v samotném základu moderní občanské společnosti). Ve chvíli, kdy si autoři matčina příběhu dávají práci s tím, aby vyzněl patřičně dojemně a emotivně (kromě výše zmíněných skutečností si lze všimnout i podpůrného vizuálu – zkroušeného výrazu reportérky při rozhovoru s matkou⁶¹, opuštěného kočárku⁶², či zamřížovaného vstupu na pozemek kostela⁶³), nesmí dopustit, aby toto vyznění narušil chlad byrokracie, o níž je ovšem v příběhu nutno referovat.

Přesto, že toto rozhodně nelze chápat jako nějaké viditelné vymezení se *proti* úřadům ze strany autorů (stále jde o prostředí televizního zpravodajství a podobný postup je v něm v tomto případě nemyslitelný), je vyzorovatelné, že reportéři i moderátoři pokládají důraz na to, jak *složitá* je cesta, kterou musí matka podniknout, aby dostala svého syna zpátky do péče, i přesto, že být to na ní, vezme si ho hned: „*Vzít si syna zpět ale nebude vůbec jednoduché...*“, „*Kdy a jestli se dítě ke své matce vrátí, však nikdo neví.*“ apod.

Hlavním projevem existence zmíněného dělení, v němž úřady do matčina vstupují jako nevídaný element, je to, že jsou z něj (kromě krátkého vstupu soudkyně Renaty Vavřínecké na konci druhé zprávy⁶⁴) vyloučeni jako aktéři s vlastním hlasem. Již v předchozí části bylo zmíněno, že ve třetí zprávě je názor, který by měl náležet úřadům, vyslovován ústy Ludvíka Hesse, který zde, jak bylo řečeno, plní úlohu Ochránce, nabídnutého matce společností. Do

⁶¹ Skutečně pomrkává, jako by se měla každou chvíli rozplakat. Už sama volba ženské reportérky zde může vycházet z celkového záměru – jako žena bude jistě k matčinu příběhu citlivější. Muž by mohl zaujmout nežádoucí cynický postoj.

⁶² Ač je na kočárek upírána podstatná část kameramanovy pozornosti a sama reportérka s ním manipuluje, důvod jeho výskytu na scéně není nijak explicitně vysvětlován – tak se děje jen v úplně původní zprávě, v níž je zmíněno, že v něm matka chlapečka přivezla. Ve zkoumané makroudálosti již opuštěný kočárek plní čistě funkci vizuálního symbolu.

⁶³ Role tohoto záběru je vůbec nejasná – lze se pouze domnívat, že se tento vstup vyskytuje v blízkosti hloubětínského babyboxu. Jisté ale je, že záběr na starou zeď a mříž působí pochmurně, zvláště v době ustupujícího podzimu a nastupující zimy.

⁶⁴ A ten funguje jen jako potvrzení pro slova reportérky...

této společnosti jsou zahrnuty i úřady, leč tím, že zůstávají v pozadí a hovoří skrze Hesse, jsou „polidštěny“, jejich přítomnost v matčině příběhu již nepůsobí krizi koheze vypravěčského pohledu.

5.2.3 Mýtus Instituce TV Nova

Za výsledný znak primárního sémiologického systému lze v tomto případě považovat zpravodajství TV Nova jako pořad ve své celistvosti, pořad zaměřený na *informování o událostech*. Tento se stává vyprázdněnou formou, které se zmocňuje koncept: TV Nova jako stanice s určitou specifickou tváří. Ohledně této tváře lze vyslovit několik hypotéz:

1. TV Nova se prezentuje jako stanice, dodávající *exkluzivní* obsah, a to exkluzivní ve vztahu k dalším bodům
2. TV Nova se viditelně (např. programovou skladbou) prezentuje jako „*stanice lidu*“, resp. stanice pro široké masy⁶⁵
3. TV Nova se prezentuje jako stanice, „*kteřá se stará*“ – ve vztahu mezi „*lidem*“ a „*jeho vládou*“ není pouze zprostředkovatelem informačního toku, ale také aktivním prostředníkem: „*jedním z nás se silou promluvit*“.

Co se týče celkové podoby zpravodajství TV Nova, tato sebe prezentace se do něj promítá v různých podobách; například ve vystupování moderátorů, kteří jsou nenucení, často vtípkují a výběrem slov často zatahují diváka do dění („*A teď se podíváme...*“). Jak se ukázalo v předchozí kapitole, prezentace této image nicméně vstupuje i do nejmenších složek zpravodajství, samotných zpráv.

Jednou z nejviditelnějších situací, ve kterých se to projevuje, je to, že autoři (ať už moderátoři, nebo redaktoři) stále dokola zdůrazňují, že se matka přihlásila na základě výzvy, která zazněla „*v našem vysílání*“. Přitom se matka jistě nepřihlásila na základě toho, že ji vyzvala TV Nova, ale na základě toho, že jí občanské sdružení Babybox nabídlo pomoc; ve zpravodajství, které by programově nesledovalo vytváření image stanice, by tedy referování o

⁶⁵ Většinou svého programu cílí na co nejprůměrnějšího diváka – různými zábavnými estrádami a důrazem na život celebrit, například (srov. např. ČT 1, která musí do programu zařazovat programy pro menšiny apod.).

tomto mohlo znít např. takto. Částečně tak činí David Vaníček v první zprávě, leč je třeba si všimnout, kolikrát v jediné větě stačí zároveň vyzdvihnout zásluhy své stanice: „*Ostatně ty domněnky se dnes i potvrdily – matka se přihlásila totiž na základě toho, že v našem vysílání slyšela výzvu sdružení Babybox, které jí přes naši televizi nabízelo pomoc jak finanční, tak pomoc s ubytováním.*“

Při pohledu na kontext je mytická (ne-faktická) rovina tohoto zdůrazňování ještě zjevnější. Matka v rozhovoru o tom, jak se o nabídce pomoci dozvěděla, říká toto: „*Volala mi kamarádka druhý den po tom, co jsem malýho odložila do babyboxu, tak mi volala, že to bylo v televizních novinách, tak jsem se koukla na internet a pustila jsem si to video, takže na internetu jsem to viděla.*“ O vysílání TV Nova nepadne ani slovo.

Moderátorský úvod druhé zprávy je přesto založen především na tom, že autoři staví TV Nova do aktivní role v průběhu matčina případu, do role někoho, „kdo se jí ujal“ (Jak bylo řečeno, není pouze zprostředkovatelem, ale i prostředníkem – tentokrát zastupuje všechny lidi, kteří chtějí matce v její situaci pomoci, jak moderátoři konkrétně zmiňují: „*Po našich reportážích chce nyní matce a dítěti pomoci kromě občanského sdružení Babybox i mnoho dalších lidí.*“ – tato věta je vůbec konstruktem se zjevnými mýtotvornými ambicemi: informace o tom, že by matce chtěl někdo další pomoci, je zcela nepodložená.). Důležitost vlastní stanice moderátoři zdůrazňují tím, že matčin případ (o kterém oni *exkluzivně*⁶⁶ referují) sleduje „*celé Česko*“, o čemž lze také úspěšně pochybovat.

Tento mýtus⁶⁷, vytvářený např. za účelem odlišit stanici od ostatních, přiblížit ji lidem a zvýšit sledovanost, je zastřešující pro celé vysílání TV Nova, a proto logicky i pro zkoumané zprávy: odůvodňuje způsob, jakým jsou vytvářeny předchozí popsané mýty, i jejich podobu: mýtus Matky musí být vytvořen tak, aby na jedné straně naplňoval to, jak vidí svět typický divák TV Nova, a na straně druhé řadil matku mezi tyto diváky, neboť to nejen odůvodňuje, že jí TV Nova pomáhá (či to aspoň o sobě prohlašuje), ale zároveň to tuto skutečnost glorifikuje: TV Nova se o své diváky stará, je jejich přítelem. I snaha o potlačení a „polidštění“ role úřadů ve vyprávění příběhu je řízena zastřešujícím mýtem: je třeba, aby TV Nova vyjadřovala vůči byrokracii názor (resp. určitý zažitý stav myšlení), který sdílí její diváci.

⁶⁶ „No a my jsme jako jediní s dvacetiletou ženou natočili exkluzivní rozhovor.“ (s důrazem na slovo „exkluzivní“)

⁶⁷ zaměnitelný s pojmem *image stanice* a vytvářející hegemonii, jak byla definována v kapitole Přístup k textu a jeho dekódování

Na příkladu pouhých tří televizních zpráv se tak ukazuje oprávněnost pohledu, který obhajuje James Lule, tedy že denní zpravodajství je v současnosti asi největší zásobárnou archetypů a na nich stavěných mytických příběhů. Stejně je ospravedlněno tvrzení Rolanda Barthese, že mýty se dají najít v podstatě všude kolem nás, neboť jsou zapuštěny a dobře živeny v samotném základu společnosti. Ukazuje se, že zpravodajství (v tomto případě samozřejmě poměrně typické zpravodajství komerční stanice) nemusí sledovat jen čistě informativní hodnoty, a že dokonce může nejpodstatnějším důvodem pro informování o události být budování image samotného informujícího.

6. Závěr

Na počátku této práce stála snaha vidět komunikaci (v jejím nejobecnějším smyslu) v intencích sémiotiky⁶⁸, tedy jako soubor znaků, a hypotéza, že takto pojatá komunikace v (televizním) zpravodajství nese výrazné persuasivní prvky, neslučitelné s ideou záměru diváka pouze (či alespoň hlavně) informovat. Vzhledem k finálním požadavkům na výsledky, které měla práce přinést, byl ovšem rámec „základní sémiotiky“ opuštěn ještě v přípravné fázi a pozornost byla soustředěna na „rámec navazující“ – tedy na teorii mýtů Rolanda Barthesa, která právě z pohledu sémiotiky odhaluje na první pohled nejasné struktury, které stojí v pozadí podstatné části lidské komunikace. Cíl práce se tak přenesl z označení a pojmenování persuasivních taktik ve zpravodajství na odhalení mýtů, které fungují v jeho pozadí – rámec podobný, leč o něco širší. To vše samozřejmě v rámci případové studie, zvláště s ohledem na požadovanou délku práce.

Aby bylo možno ve zpravodajství průkazně označit skutečnosti, které slouží jako základ pro v něm se vyskytující mýty, bylo třeba nejprve na něj nahlédnout pohledem lingvistickým – je nutné přesně zjistit, *co* se ve zpravodajství říká, aby bylo možno se zamýšlet, *proč* se to říká. Pro první fázi analýzy tak byla vybrána lingvisticky zaměřená analýza zpravodajského diskurzu Alana Bella, jejímž úkolem je rekonstruovat příběh zpráv tak jak se (pravděpodobně) odehrál, než podlehl tlakům žurnalistického zpracování⁶⁹. A jsou to právě tyto tlaky, které umožňují působení mýtu (ten nepůsobí přímo na nich, ale na příběhu, tyto tlaky, v předchozích kapitolách nazvané „parazitické skutečnosti“, ovšem usměřňují jeho podobu). Kromě toho, že Bellova analýza důsledně označila výchozí body pro analýzu mytologickou, měla sama o sobě ještě jednu zásluhu – odhalila, jak a kde přesně zapouští mýty kořeny v samotné struktuře zpráv.

Ve specifickém rámci této případové studie byly původní předpoklady potvrzeny: zkoumané zprávy opravdu fungovaly jako zásobárna mýtů, navíc se během analýzy ukázalo, že nejdominantnějším mýtem, který produkují, je samotná image stanice, která zprávy vysílá.

⁶⁸ Resp. sémiologie, jak se píše v Barthesových *Mytologiích* a v souladu s nimi v předchozích kapitolách.

⁶⁹ Tato analýza je zaměřena na novinový text a pomíjí proto obrazovou část zpravodajství, nicméně i při zkoumání mýtů v této práci se potvrdila hypotéza, že tato je i v televizním zpravodajství (minimálně ve zkoumaných zprávách) podpůrná a nese především symbolické významy – sdělení je přenášeno především skrze audio (textovou) stránku.

Možností dalšího rozšíření výzkumného rámce je tak několik, v podstatě se dají rozdělit do dvou směrů:

- Bylo by možno rozšířit provedené analýzy na další televizní stanice. Zde by bylo úkolem zkoumat, zda se i u nich (stejně jako u komerční Novy) vyskytuje mýtus, budující image stanice uvnitř tak na první pohled na tomto nezávislých jednotek, jako jsou zpravodajské shoty.
- Bylo by možno rozšířit provedené analýzy na další zpravodajské žánry, např. politické, či ekonomické zpravodajství, a sledovat, jak (či jestli) dochází k tvorbě mýtů (a ovlivňování vlastní skladby zpráv záměry je tvořit) v nich; popř. by bylo možno porovnat sílu a podobu mýtů v různých zpravodajských žánrech.

Každopádně by měly další postupy vést k pokusu o zobecnění závěrů, ke kterým tato práce došla.

Závěrem je možno říct (s důrazem na to, že nejde o zobecňování), že televizní zpravodajství hostí struktury dalece přesahující jeho informativní funkci, a pro jejichž odhalení a pochopení je potřeba určitá dávka odborné erudovanosti, která se nedá očekávat od jeho běžného konzumenta. Dá se tak předpokládat, že toto zpravodajství nepomáhá svým divákům vytvářet náhled na svět jen tím, že je o tomto světě informuje, ale také jej ovlivňuje tím, jak o něm informuje. Je jisté, že divácký náhled na problematiku babyboxů, stejně jako vztahů mezi matkou, dítětem a úřady, bude ovlivněn a pozměněn zhlédnutím zkoumaných zpráv. Ještě důležitější pak je, že v tomto konkrétním případě bude skrze to ovlivněn divákův názor na stanici, která tyto zprávy vysílala a to díky aktivní roli, kterou si v jejich ovlivňování (což je nutno vidět jako pojem, značně se lišící od „referování“) připsala.

7. Seznam pramenů

1. Zprávy, zkoumané v této práci: „Matka dítěte se přihlásila“ (TV Nova, 24. 10. 2009), „Rozhovor s matkou dítěte“ (TV Nova, 25. 10. 2009), „Matka zažádala o vrácení dítěte“ (TV Nova, 26. 10. 2009) – dostupné na přiloženém DVD; přepis zařazen v přílohách a před analýzami jednotlivých zpráv.
2. *Zpověď: Odložila jsem dítě do babyboxu* – rozhovor s matkou, dostupný ke dni 25. 4. 2010 na <http://tn.nova.cz/zpravy/regionalni/exkluzivne-rozhovor-s-matkou-odlozeneho-chlapecka-chce-ho-zpatky.html>. Přepis zařazen v přílohách.
3. Zpráva, předcházející zkoumané makroudálosti (TV Nova, 22. 10. 2009), dostupná na stejné stránce. Přepis zařazen v přílohách.
4. *Matka odložila dítě do babyboxu, zpátky ho asi nedostane* - zpráva, navazující na zkoumanou makroudálost (TV Nova, 20. 1. 2010).
5. Hlavní zpravodajské pořady stanic ČT 1, Nova a Prima z dnů 24. - 30. 10. 2009. Viz tabulky v přílohách.

8. Seznam literatury

BARTHES, R. *Mytologie*. Praha: Dokořán, 2004. ISBN 80-86569-73-X.

BELL, A.: *The Discourse Structure of News Stories*. In BELL, A. – GARRETT, P. (eds.). *Approaches to Media Discourse*. Oxford: Blackwell Publishing Ltd., 1998, s. 64-104.

BRADFORD, M. B. *Narrative Story Structures and Personalization: Approaches to Television News Storytelling*. Přednáška, dostupná ke dni 24. 4. 2010 na:

http://www.allacademic.com/meta/p_mla_apa_research_citation/1/7/0/2/9/p170295_index.html

DIJK, T. A. van. *Opinions and Ideologies in the Press*. In BELL, A. – GARRETT, P. (eds.). *Approaches to Media Discourse*. Oxford: Blackwell Publishing Ltd., 1998, s. 21-63

DIJK, T. A. van. *The Study of Discourse*. In DIJK, T. A. van. (ed.). *Discourse as Structure and Process*. Londýn: Sage Publications Ltd., 1997, s. 1-25

DOUBRAVOVÁ, J. *Sémiotika v teorii a praxi*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-566-0.

ECO, U. *Šest procházek literárními lesy*. Praha: Votobia, 1997. ISBN 80-7198-248-2.

ELIS-CHRISTENSENOVÁ, T. *What is a Human Interest Story?* Článek dostupný ke dni

24. 4. 2010 na <http://www.wisegeek.com/what-is-a-human-interest-story.htm>

FISKE, J. *Television Culture*. Londýn: Taylor & Francis e-Library, 2001. ISBN 0-203-13344-7.

- FOUCAULT, M. *Diskurs, autor, genealogie*. Praha : Svoboda, 1994. ISBN 80-205-0406-0.
- FOUCAULT, M. *Archeologie vědění*. Praha: Herrmann & synové, 2002. ISBN 80-239-0124-9.
- GALTUNG, J. - RUGEOVÁ, M. H. *The Structure of Foreign News*. In *Journal of Peace Research*, roč. 2, č. 1 (1965), s. 64-91.
- GOLDBERG, B. *Jak novináři manipulují*. Praha: Ideál, 2005. ISBN 80-901017-8-X.
- HALL, S. *Kódování/Dekódování*. In *Teorie vědy XIV/2005*, s. 41–58.
- HARTLEY, J. *Understanding News*. Londýn: Methuen & Co. Ltd., 1982. ISBN 0-416-74540-7.
- LULE, J. *Daily News, Eternal Stories*. New York: Guilford Publications, 2001. ISBN 1-57230-606-8.
- REIFOVÁ, I. a kol. *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-926-7.
- ŠOLTYS, O. *Komplexní komunikát a ikonizace mediální krajiny*. In PATRÁŠ, V. (ed.). *Súčasná jazyková komunikácia v interdisciplinárnych súvislostiach*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, Fakulta humanitných vied, 2004, s. 257-270
- TONDL, L. *Půl století poté: Pohledy na problémy sémantiky a sémiotiky v posledních desetiletích*. Praha: Univerzita Karlova v Praze (Karolinum), 2006. ISBN 80-246-1207-0.
- TRAMPOTA, T. *Zpravodajství*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-096-8.

9. Seznam schémat

<i>Schéma 1 – Struktura diskurzu zprávy podle Bella</i>	20
<i>Schéma 2 – Podoba znaku v jazyce a v mýtu</i>	22

10. Seznam tabulek

<i>Tab. 1 – Struktura první zprávy</i>	34
<i>Tab. 2 – Struktura druhé zprávy</i>	48
<i>Tab 3 – Struktura třetí zprávy</i>	61

11. Seznam příloh

1. *Přepis textu zkoumaných zpráv*
2. *Přepis rozhovoru s matkou (viz Seznam pramenů)*
3. *Přepis zprávy, předcházející zkoumané makroudálosti (viz Seznam pramenů)*
4. *Kontext: Přepis zpráv, věnujících se stejnému tématu ve zkoumaném týdnu na Primě*
5. *Tab 4 - Přehled zpráv, vysílaných v hlavním zpravodajství ČT 1, Novy a Primy dne 24. 10. 2010*
6. *Tab 5 - Přehled zpráv, vysílaných v hlavním zpravodajství ČT 1, Novy a Primy dne 25. 10. 2010*

7. *Tab 6 - Přehled zpráv, vysílaných v hlavním zpravodajství ČT 1, Novy a Primy dne 26. 10. 2010*
8. *Tab 7 - Přehled zpráv, vysílaných v hlavním zpravodajství ČT 1, Novy a Primy dne 27. 10. 2010*
9. *Tab 8 - Přehled zpráv, vysílaných v hlavním zpravodajství ČT 1, Novy a Primy dne 28. 10. 2010*
10. *Tab 9 - Přehled zpráv, vysílaných v hlavním zpravodajství ČT 1, Novy a Primy dne 29. 10. 2010*
11. *Tab 10 - Přehled zpráv, vysílaných v hlavním zpravodajství ČT 1, Novy a Primy dne 30. 10. 2010*
12. *Schéma 3 - Struktura diskurzu první zprávy*
13. *Schéma 4 - Struktura diskurzu druhé zprávy*
14. *Schéma 5 - Struktura diskurzu třetí zprávy*

12. Přílohy

1. Přepis textu zkoumaných zpráv

DATUM: 24. 10. 2009

STANICE: TV NOVA

NÁZEV: Matka dítěte se přihlásila

POŘADÍ: ZPRÁVA 1

Moderátor: Matka sedmiměsíčního chlapečka, kterého ve středu našli lékaři v pražském Babyboxu v Hloubětíně, se přihlásila, a to na výzvu, která zazněla v našem vysílání. Na místě sledoval celé jednání náš reportér David Vaníček, se kterým jsme teď ve spojení, a který nám řekne více. Davide, uložit do Babyboxu tak velké dítě je podle odborníků velmi neobvyklé. Ví se už, proč to matka udělala?

Reportér: Dobrý večer, tak je to skutečně vůbec poprvé, kdy někdo do téhle schránky *uložil-ne-uložil* novorozence, ale starší miminko, a všechno tedy od začátku nasvědčovalo tomu, že šlo o ženu, která se dostala do těžké životní situace, protože malý Richard, jak mu tady v Hloubětíně začali přezdívat, byl nakrmený a byl čistý. Ostatně ty domněnky se dnes i potvrdily – matka se přihlásila totiž na základě toho, že v našem vysílání slyšela výzvu sdružení Babybox, které jí přes naši televizi nabízelo pomoc jak finanční, tak pomoc s ubytováním. Podle našich informací je to mladá dívka, která se chtěla o své dítě postarat, ale kvůli tragické události ve své rodině přestala péči o svého syna zvládat, a proto se obrátila právě *na* pomoc sem, na hloubětínský Babybox, a své dítě sem uložila, protože věděla, že tady o něj bude dobře postaráno. Než jí ho ale lékaři budou moci vrátit zpátky do péče, bude to ještě dlouho trvat. O osudu miminka totiž bude muset rozhodovat ještě soud.

DATUM: 25. 10. 2009

STANICE: TV NOVA

NÁZEV: Rozhovor s matkou dítěte

POŘADÍ: ZPRÁVA 2

Moderátor: Celé Česko sleduje od středy tohoto týdne případ půlročního chlapečka. Matka ho odložila do Babyboxu v pražském Hloubětíně. Je to jedno z nejstarších dětí, které se v tomto zařízení ocitlo.

Moderátorka: Už od počátku bylo jasné, že ho matka opustila kvůli *velmi složité* (důraz, pozn. aut.) životní situaci. Jak už od nás víte, včera se o malého Richarda, jak ho v nemocnici pojmenovali, přihlásila.

Moderátor: No a my jsme jako jediní s dvacetiletou ženou natočili *exkluzivní* (důraz, pozn. aut.) rozhovor.

Moderátorka: Po našich reportážích chce nyní matce a dítěti pomoci kromě občanského sdružení Babybox i mnoho dalších lidí.

Reportérka (hlas mimo obrazovku): Je jí dvacet a je samoživitelka. Půl roku se o dítě zvládala starat. Pak došly peníze. Z podnájmu musela ze dne na den odejít. Chvíli bydlela *po kamarádech*. To ale nešlo věčně.

Matka: Neměla jsem žádnou podporu ze strany rodiny, prostě od nikoho. Tak jsem nevěděla, kudy kam dál.

Reportérka (hlas mimo obrazovku): Obrátila se o pomoc na sociální pracovníci. Ta jí prý pomohla obvolat azylové domy – všechny beznadějně plné. Volno údajně měly až za čtyři měsíce. Tento týden ve středu se rozhodla – vzala půlročního syna a odnesla ho do Babyboxu v pražském Hloubětíně.

Matka: Taková bolest, to se nedá popsat, mně v tu chvíli přišlo, jak kdybych měla v hrudníku obrovskou díru, která prostě pálí, bolí a nedovolí mi ani dechat, nedovolí mi nic jiného, než myslet jenom na to, co jsem právě udělala.

Reportérka (hlas mimo obrazovku): Když se rozhodla, že se dítěte vzdá, věděla, že už ho nikdy v životě nemusí vidět, že chlapeček půjde k adopci.

Matka: Byla jsem si toho vědoma, a právě s touhle toutou myšlenkou, že se dostane k lidem, kteří ho budou milovat, daj mu všechno, co já jsem mu dát nemohla... (neúplná výpověď, pozn. aut.)

Reportérka (hlas mimo obrazovku): Ve čtvrtek večer se dozvěděla o výzvě zakladatele Babyboxu Ludvíka Hesse v televizních novinách. Ten jí slíbil pomoc. Neváhala a přihlásila se.

Matka: Já už jsem přestávala úplně doufat v to, že by se našel někdo, kdo by mi moh' pomoci.

Ludvík Hess, zakladatel Babyboxu: Já jí skutečně chci pomoci, protože odložení tak starýho děťátka je velmi nestandardní a chápu, že k němu musí mít už daleko větší vztah.

Reportérka (hlas mimo obrazovku): Svého syna matka navštívila včera i dnes v nemocnici.

Matka: Vidět ho, když jsem si myslela, že už ho nikdy nevidím – neuvěřitelný pocit úlevy a štěstí to byl.

Reportérka (hlas mimo obrazovku): Vzít si syna zpět ale nebude vůbec jednoduché – o vrácení musí rozhodnout soud. Matka bude muset prokázat, že se o dítě zvládne postarat a bude se zjišťovat, zda je skutečně jeho biologickou matkou.

Renata Vavřincová, soudkyně Obvodního soudu pro Prahu 9 (telefon): ... v tom řízení a jednání potom prokazovat opravdu těmi testy DNA, že je rodičem toho malého dítěte.

Reportérka: Příběh dvacetileté matky budeme dál sledovat. Vy si už teď můžete celý rozhovor s ní poslechnout na našem webu tn.cz. Kamila Štíhová, televize Nova.

DATUM: 26. 10. 2009

STANICE: TV NOVA

NÁZEV: Matka zažádala o vrácení dítěte

POŘADÍ: ZPRÁVA 3

Moderátor: Matka půlročního kojence, kterého minulý týden odložila do Babyboxu v Praze, dnes požádala soud o vrácení chlapce do své péče. Kdy a jestli se dítě ke své matce vrátí, však nikdo neví. Žena totiž musí nejdříve projít vyšetřením psychologa a prověřováním, zda nehrozí, že syna opět odloží.

Reportérka (hlas mimo obrazovku): Když dvacetiletá matka samoživitelka před šesti dny odložila půlročního chlapečka do Babyboxu v pražském Hloubětíně, považovala to za definitivní rozhodnutí. Po nabídce pomoci se ale rozhodla, že se o syna přihlásí.

Matka: Doteďka si nemyslím, že jsem udělala chybu. Já jsem to dělala v jeho vlastním zájmu, pro jeho vlastní dobro, abych mu nezničila život.

Reportérka (hlas mimo obrazovku): Dnes u soudu o miminko zažádala. Tvrdí, že péči o něj zvládne.

Matka: Věřím tomu. Věřím tomu, že jo.

Reportérka (hlas mimo obrazovku): Získat chlapečka pro ni ale nebude snadné. Podobný příběh se odehrál letos v lednu v Ostravě. Osmnáctiletá Aneta do Babyboxu odložila tříměsíční holčičku. Dostala ji ale zpátky až po čtyřech měsících. Dnes si svůj život uspořádala - změnila bydliště a z nejhoršího už je venku.

Aneta, matka z Ostravy (telefon): Snažím se teď žít normálně, zapomenout na to a jsem ráda, že nemusím řešit už jako sociálky a (???)ky. (nesrozumitelné, pozn. aut.)

Reportérka (hlas mimo obrazovku): Soudy, sociální pracovníci a psychologové nyní budou zkoumat i matku šestiměsíčního Richarda. V první řadě se bude muset prokázat testy DNA. Úřady se budou navíc zajímat o to, jestli netrpí psychickou poruchou, nebo nebere drogy. Ověřit si mus(ej)í i její verzi celého příběhu. A hlavně vyloučit riziko, že chlapečka odloží znovu. Matka by navíc měla být i v budoucnu pod kontrolou.

Ludvík Hess, zakladatel Babyboxu: Pěvně věřím, že bude schopná se o něj starat, ale myslím si, že ten dohled tady bude velmi vhodnej.

Reportérka: Půlroční Richard je zatím v dětské nemocnici na Karlově v Praze. Pak nejspíš poputuje do kojeneckého ústavu, kde bude do doby, než soudy rozhodnou o jeho případném vrácení biologické matce. Kamila Štíhová, televize Nova.

2. Přepis rozhovoru s matkou (viz Seznam pramenů)

Reportérka:

Co vás vedlo k tomu, že jste svého syna odložila do babyboxu? Co se vám stalo?

Matka:

Prosím vás, byla to finanční a bytová situace, ze dne na den jsem se ocitla na ulici a než abych prostě s tím dítětem zůstala pod mostem, tak mi přišlo jako v tu chvíli nejlepší řešení odložit ho prostě do babyboxu.

Reportérka:

Dá se nějak nastínit ty zásadní věci, který se vám v tom životě udály, ve chvíli kdy vy jste byla s takhle malinkým miminkem... sama?

Matka:

Tak hlavně začalo to tím, že moje matka se ke mně otočila zády a v danou chvíli, kdy jsem ji nejvíc potřebovala, tak mi nepomohla, vůbec se mnou nekomunikovala a já jakožto dvacetiletá, tak prostě jsem si s tímhle tím problémem sama neuměla poradit a neměla jsem žádnou podporu ze strany rodiny, prostě od nikoho, tak jsem nevěděla, kudy kam dál.

Reportérka:

Kam jste šla bydlet teda, když už teda nebylo možný bydlet s mámou, tak kam jste šla bydlet, vlastně?

Matka:

Prosím vás, bydlela jsem po kamarádech a tak různě, no, ale to bohužel nejde snášet věčně se sedmiměsíčním dítětem.

Reportérka:

Obracela jste se třeba na nějaký úředníky? Pomohl vám někdo?

Matka:

Sociální pracovnice mi pomohla obvolat azylový domy v Praze i mimo Prahu, ale bohužel všechny beznadějně plný, tak jsem si asi do čtyřech podala sama přihlášku, ale řekli mi, že místo by měli až tak za tři, za čtyři měsíce, tak jsem chtěla malýho umístit aspoň do Klokánku, na přechodnou dobu, jenomže tam mi řekli, že pro něj by měli místo až tak za dva měsíce a dva měsíce s ním žít na ulici a pak se koukat, jak mi ho bere sociálka, to...

Reportérka:

Hm, hm... A když se zeptám na to, jaký byl pocit, když jste se teda rozhodla, že ho dáte do toho babyboxu, jak jste to zvládala, co jste u toho cítila?

Matka:

To se nedá popsat, taková bolest, to se nedá popsat. Mně v tu chvíli přišlo, jak kdybych měla v hrudníku obrovskou díru, která prostě pálí, bolí a nedovolí mi ani dechat, nedovolí mi nic

jinýho, než myslet jenom na to, co jsem právě udělala. Byl to nejhorší pocit mého života, už nikdy v životě bych to nechtěla zažít, tohleto.

Reportérka:

A věděla jste, byla jste si vědoma toho, že chlapečka nemusíte už třeba nikdy vidět, že se dostane do adopce?

Matka:

Byla jsem si toho vědoma a právě s touhleto myšlenkou, že se dostane k lidem, kteří ho budou milovat, daj mu všechno, co já jsem mu dát nemohla, tak s touhle myšlenkou jsem to byla ochotná tak ňák zvládnout a přijmout.

Reportérka:

A věděla jste, nebo myslela jste si, že třeba se vám to bude vracet, že si to budete v životě vyčítat?

Matka:

Vyčítala bych si to celej život, ale zase věděla bych, že jsem v tu chvíli pro něj udělala úplný maximum, co jsem mohla. Ale nikdy v životě bych na to nezapomněla, je to moje dítě a navždycky by prostě zůstal ve mně.

Reportérka:

A co vás zlomilo, že jste se tedy přihlásila a přijala tu nabídnutou ruku?

Matka:

Právě ta nabídka tý pomoci. Já už jsem přestávala úplně doufat v to, že by se našel někdo, kdo by mi moh pomoct a pak mi pan doktor Hess nabídnul finanční pomoc i s ubytováním a tak jsem si řekla: když už mi někdo tu pomoc nabízí, tak by byla škoda jí nevyužít, nejde přeci jenom o mě, ale i o něj, a jemu bude nejlíp se mnou jako s jeho mámou, ne s někým cizím.

Reportérka:

Jak jste se o tý nabídce pomoci vůbec dozvěděla?

Matka:

Volala mi kamarádka druhej den po tom, co jsem malýho odložila do babyboxu, tak mi volala, že to bylo v televizních novinách, tak jsem se koukla na internet a pustila jsem si to video, takže na internetu jsem to viděla.

Reportérka:

Hm, hm... Vy už jste malýho viděla, byla jste ho navštívit, co to bylo za pocit?

Matka:

Byla jsem ho navštívit včera i dneska a takovej pocit štěstí, vidět ho prostě, i když jenom po třech dnech, vidět ho, když jsem si myslela, že už ho nikdy nevidím, neuvěřitelnej pocit úlevy a štěstí to byl.

Reportérka:

Věříte tomu, že teďka vás ty cesty svedou zase dohromady, a že budete spolu, že to zvládnete? Myslíte si, že teď už třeba tím, že o vás má někdo zájem, už to nevidíte tak černě, že ta budoucnost tady je?

Matka:

Věřim tomu. Věřim tomu, že jo. Vždycky se dá najít nějaký řešení, ale já jelikož jsem na to byla úplně sama, tak jsem v to nedoufala, ale teďko je nabídnutá pomoc od pana doktora Hesse, takže věřim, věřim tomu.

Reportérka:

Myslíte si, že i kdyby ta pomoc třeba nepřišla, že byste vydržela v tom, že jste malýho opustila, že jste ho nechala v tom babyboxu, nerozleželo by se vám to třeba za nějakou dobu?

Matka:

Za nějakou dobu možná jo, možná že jo, ale já doteďka si nemyslím, že jsem udělala chybu, já jsem to dělala v jeho vlastním zájmu, pro jeho vlastní dobro, abych mu nezničila život. Ale asi by se mi to rozleželo a asi bych toho moc litovala.

3. Přepis zprávy, předcházející zkoumané makroudálosti (viz Seznam pramenů)

Reportérka (hlas mimo obrazovku): Takhle vypadá půlroční miminko. Dokáže už sedět, je zvědavé. Matky v tomto období často bývají dítětem tak zaujaté, že pro to existuje i termín: fascinace dítětem.

Matka 1: Je to báječný, už si povídáme...

Matka 2: Je to mazlík, je zvědavá, už si řekne, co chce...

Reportérka (hlas mimo obrazovku): I proto je pro všechny velké překvapení, že takto velké dítě se včera ocitlo v takzvaném babyboxu.

Ludvík Hess, zakladatel Babyboxů v ČR: Sedmiměsíční dítě je skutečně takové dítě, pro které jsme babyboxy nebudovali.

Petr Pícha, primátor GynCentra Hloubětín: Pořád lepší to dítě předat tímto způsobem než na Karlově náměstí v parku...

Reportérka (hlas mimo obrazovku): Richard, jak kojence v Hloubětíně pojmenovali, byl čistý, zdravý, nakrmený, už měl jeden zoubek. Teď je v dětské nemocnici na pozorování a o jeho budoucnosti budou rozhodovat soudy.

Renata Vavřínecká, soudkyně: Není to nějak věkově omezený, je to úplně stejné jako ve všech ostatních případech, jako když se tam dají novorozeňata.

Reportérka: Údajně dvě ženy dovezly šestiměsíčního až sedmiměsíčního chlapečka do pražského babyboxu v tomto kočárku. Ten tu zůstal až do dneška.

Náhodný svědek: Zajely tady vlastně za závoru, daly to do toho boxu a jely pryč.

Reportérka (hlas mimo obrazovku): Matka byla podle všeho v neřešitelné situaci. V kočárku byl seznam azylových domů. Ty jsou v Praze beznadějně přeplněné.

Dana Janotová, psychiatryně (označení TV Nova, pozn. aut.): Opravdu matka může sáhnout až k té krajní, krajní nouzi, že dá dítě od sebe pryč, aby ho zachránila.

Matka 3: Asi bych ji neodsuzovala za to... Si myslí, že pro to dítě udělala to nejlepší, si myslím.

Reportérka (hlas mimo obrazovku): Odložit dítě do babyboxu není trestný čin a policie pro to po rodičích pátrat nebude. Občanské sdružení BabyBox je připravené matce, když se ozve, pomoci finančně i s ubytováním. Krajské štáby a Kamila Štichová, televize Nova.

4. Kontext: Přepis zpráv, věnujících se stejnému tématu ve zkoumaném týdnu na Primě

DATUM: 22. 10. 2009

STANICE: TV PRIMA

NÁZEV: Odložené dítě

POŘADÍ: KONTEXT – ZPRÁVA 1

Moderátorka: Jak už jsme vám včera říkali (upozornění na konci zpráv, pozn. aut.), do Babyboxu v pražském Hloubětíně někdo odložil další miminko. Je to zatím nejstarší dítě, které se tam objevilo. Chlapečkovi už je minimálně sedm měsíců. Podle lékařů ho tam zřejmě odložila matka, která není schopná svoje dítě uživit.

Reportér (hlas mimo obrazovku): Má číslo dvacet šest, v pořadí šestadvacáté dítě z Babyboxu. Tentokrát v pražském Hloubětíně. Když zasvítla kontrolka, že do něj bylo položeno, sloužil tento lékař, Richard Jandejsek.

Richard Jandejsek, lékař: ... vždycky pocit napětí, a tam prostě najednou je v zavinovačce – v zavinovačce dítě, s tím že jsme byli překvapeni, protože chlapci bylo sedm měsíců a byl dobře živý, hrozně roztomilý, krásné oči měl a bylo vidět, že byl i čerstvě asi nakrmený...

Reportér: Sedmiměsíční chlapeček byl okamžitě převezen sem, na dětské oddělení fakultní nemocnice na pražském Karlově náměstí.

Petra Pekařová, mluvčí Všeobecné fakultní nemocnice, Praha: V současné době probíhají všechna nezbytná vyšetření, ošetření, abychom zjistili, v jakém se nachází zdravotním stavu.

Reportér (hlas mimo obrazovku): Kdo mohl odložit sedmiměsíční dítě, ptají se teď odborníci. Někteří, jako třeba zakladatel Babyboxu, *má* ale jasno.

Ludvík Hess, zakladatel Babyboxu: Já jsem si jist podle určitých indicií, že tentokrát odložení dítěte je zcela sociálním případem, a že maminka ho odložila opravdu z čiré bídy. V případě, že se o to dítě přihlásí, takže občanské sdružení Babybox ji hmotně zabezpečí a pomůže jí s ubytováním.

Richard Jandejsek, lékař: Pravděpodobně ji k tomu vedla pro mě nepředstavitelná náhka asi životní záležitost, která ji donutila, tu matku, odložit dítě do Babyboxu.

Reportér (hlas mimo obrazovku): V celorepublikové síti funguje osmadvacet Babyboxů. Třináct dětí se našlo v tom pražském, třináct v nemocnicích v ostatních krajích. Sedmiměsíční chlapec dostal jméno po svém nálezci: Richard. Martin Krpač, televize Prima.

DATUM: 25. 10. 2009

STANICE: TV PRIMA

NÁZEV: Spolupráce Babyboxu

POŘADÍ: KONTEXT – ZPRÁVA 2

Moderátor: Občanské sdružení Babybox začalo pomáhat matce, která chce zpátky svého sedmiměsíčního syna. Toho odložila do schránky v pražském Hloubětíně tento týden. Byla v zoufalé situaci a neměla ani kde spát. O syna se přihlásila poté, co jí sdružení přes média vzkázalo, že jí poskytne ubytování.

Reportér (hlas mimo obrazovku): Středa večer. Do Babyboxu odkládá neznámá žena svého syna, neobvykle staré – sedmiměsíční,- dobře krmené, čisté batole.

Richard Jandejsek, lékař (z 22.10., pozn. aut.): Pravděpodobně ji k tomu vedla pro mě nepředstavitelná ňáká asi životní záležitost, která ji donutila, tu matku, odložit dítě do Babyboxu.

Reportér: Podle lékařů vše nasvědčovalo tomu, že důvod byl jediný: žena musela mít vážné finanční problémy. (pokračuje off screen, pozn. aut.) Občanské sdružení Babybox tak přes média vzkázalo: O vás i vaše dítě se postaráme, pokud se o něj přihlásíte.

Ludvík Hess, zakladatel Babyboxu (z 22.10., pozn. aut.): Občanské sdružení Babybox ji hmotně zabezpečí a pomůže jí s ubytováním.

Reportér (hlas mimo obrazovku): A matka zareagovala. S lékaři se spojila. Už teď dítě pravidelně navštěvuje v nemocnici na Karlově náměstí.

Ludvík Hess, zakladatel Babyboxu: Ona tam už dvakrát za ním byla. (stříh, pozn. aut.) Jediný řešení pro ni v tupetu chvíli, protože přeci jenom nejsem přesvědčen, že to je ideální rodič, je aby žila s tím dítětem v azylovém domě, aby nad ní přeci jenom byl nějaký dohled.

Reportér (hlas mimo obrazovku): Než malého chlapce ale žena dostane zpátky, bude trvat několik týdnů. Je to lepší, než kdyby dítě muselo k adopci, shodují se odborníci. (pokračuje v záběru, pozn. aut.) Chlapec je v péči lékařů Všeobecné fakultní nemocnice už pátý den. Podle prvních vyšetření je v pořádku. (mimo obrazovku, pozn. aut.) Malý chlapeček je v pořadí dvacátým šestým dítětem z Babyboxu, to vše v době, kdy se dnes v poledne v Ústí nad Labem zprovoznil už dvacátý devátý Babybox. Jubilejní třicátý otevře už brzy Mělník. Martin Krpač, televize Prima.

5. Přehled zpráv, vysílaných v hlavním zpravodajství ČT 1, Novy a Primy dne 24. 10. 2010

	ČT 1	Nov a	Prim a	Pořadí ČT 1	Pořadí Nova	Pořadí Prima
Odhalení pomníku M. Horákové	✓	✗	✗	1		
Pátrání v Krkonoších	✓	✓	✓	2	2	1
Policie ruší cely	✓	✗	✗	3		
Vraždící matka bez trestu	✓	✓	✓	4	16	10
Ostuda v Brně (výstava)	✓	✗	✗	5		
Zadržení Gruzínců ve vlaku	✓	✗	✗	6		
Žádost o posouzení ústavnosti KSČM	✓	✗	✗	7		
Návrat ostatků neznámého vojína	✓	✗	✗	8		
Miss ČR	✓	✗	✗	9		
Německá vláda	✓	✗	✓	10		5
Brazílie: boj gangů	✓	✗	✗	11		
Dobytí střediska radikálů Talibanu	✓	✗	✗	12		
Volby v Palestině	✓	✗	✗	13		
Výjimečný stav v USA - prasečí chřipka	✓	✓	✗	14	11	
3. mešita v Rakousku	✓	✗	✗	15		
Demonstrace na ochranu klimatu	✓	✗	✗	16		
Nová klimatická koncepce č. vlády	✓	✗	✗	17		
Dostavba jaderných elektráren	✓	✗	✗	18		
Obchvat ve Zlíně (vystěhování lidí)	✓	✗	✗	19		
Nález ponorky	✓	✗	✗	20		
Početí dítěte online	✓	✗	✗	21		
Milionářské veletrhy v Moskvě (+ hosp. krize)	✓	✗	✗	22		
Katarský princ - pokus o obnovu stíhání	✗	✓	✗		1	
Dítě v babyboxu	✗	✓	✓		3	4
Balbínova poetická strana	✗	✓	✗		4	
Výbuch skladu v Portoriku	✗	✓	✗		5	
Rizikový fotbal v Ostravě	✗	✓	✗		6	
Nález sovětského letadla	✗	✓	✗		7	
Prodej vakcín proti prasečí chřipce	✗	✓	✗		8	
Dálniční kuriozity (tunel)	✗	✓	✗		9	
Petice skupin proti mučení hudbou	✗	✓	✗		10	
Zemětřesení v Indonésii	✗	✓	✗		12	
Rakousko - srážka busu s autem	✗	✓	✗		13	
Protiteroristické středisko	✗	✓	✗		14	
Muž hrozil Romům	✗	✓	✗		15	
Prodej padělků dílů Škodovky	✗	✓	✓		17	11
Sraz MiniCooperů	✗	✓	✗		18	
Změna času	✗	✓	✓		19	6
Falešný policejní vrtulník	✗	✗	✓			2
Nárůst HIV pozitivních v ČR	✗	✗	✓			3

Ohlédnutí za kuřimskou kauzou	×	×	✓			7
Smrt britského fyzika v Rakousku	×	×	✓			8
Uhořelí bezdomovci	×	×	✓			9
Češi na polské tržnici	×	×	✓			12
Chybějící územní plán ve Vysoké nad Labem	×	×	✓			13
Nerealizovatelné projekty v Praze	×	×	✓			14
Zapálené auto v Praze	×	×	✓			15
Zemědělci vs Solární elektrárny	×	×	✓			16
Celkem zpráv	□	□	□	22	19	16

6. Přehled zpráv, vysílaných v hlavním zpravodajství ČT 1, Novy a Primy dne 25. 10. 2010

	ČT 1	Nov a	Prim a	Pořadí ČT 1	Pořadí Nova	Pořadí Prima
Bombové atentáty v Bagdádu	✓	✓	✓	1	5	9
Stávkový výbor národního divadla 1989	✓	×	×	2		
Aféra plzeňské fakulty pokračuje (Interní audit)	✓	✓	×	3	2	
Prodej ČSA	✓	×	×	4		
Kauza katarského prince - vyjádření Motejla	✓	×	×	5		
Výcvik pravicových radikálů	✓	×	✓	6		11
Vítkovský památník	✓	✓	✓	7	7	13
Datové schránky	✓	×	×	8		
Stíhání zločinů z 50. let	✓	×	×	9		
Prezidentská kampaň na Ukrajině	✓	×	×	10		
Kontrola iránských zařízení na obohacování uranu	✓	✓	×	11	13	
Srážka vlaků v Egyptě	✓	✓	×	12	12	
Zatknutí arabských výtržníků v Jeruzalémě	✓	×	×	13		
Vídeň láká turisty	✓	×	×	14		
Chlamydie - skryté nebezpečí	✓	×	×	15		
Vzpomínka - boje u Dukly	✓	×	×	16		
Kutnohorská katedrála vysvěcena	✓	×	×	17		
60 let currywurstu	✓	×	×	18		
Rychlotituly na FSV UK	×	×	✓			1
Toxické přehrady	×	×	✓			2
Nejsou peníze pro důchodce	×	×	✓			3
Zabití fotbalisté	×	×	✓			4
Dražší dálniční známky	×	×	✓			5

Piknik na Harbour Bridge v Sydey	×	✓	✓		14	6
60 let výroby Penicilinu v ČR	×	×	✓			7
Ztracený mladík	×	×	✓			8
Dítě v babyboxu - pokračování ze soboty	×	✓	✓		1	10
Lidové slavnosti na Slovácku	×	×	✓			12
Škola proti kyberšikaně	×	×	✓			14
Dopravní značky o měření rychlosti	×	×	✓			15
Čeští vojáci likvidují miny v Jordánsku	×	✓	×		3	
Dopravní nehoda - osobní auto	×	✓	×		4	
Lékaři vs webovky	×	✓	×		6	
Pěna s živým obalem	×	✓	×		8	
Československá superstar - začátek finále	×	✓	×		9	
Porod na palubě letadla	×	✓	×		10	
Soud s Karadžičem	×	✓	×		11	
Falešné obvinění ze stahování dětského porna	×	✓	×		15	
Stažení vakcíny proti vzteklině lišek	×	✓	×		16	
Soukromé muzeum motorek	×	✓	×		17	
Celkem zpráv	□	□	□		18	17

7. Přehled zpráv, vysílaných v hlavním zpravodajství ČT 1, Novy a Primy dne 26. 10. 2010

	ČT 1	Nov a	Pri ma	Pořadí ČT 1	Pořadí Nova	Pořadí Prima
Soud s Karadžičem - 1. den	✓	✓	✓	1	12	11
Dražší dálniční známky - schváleno	✓	×	✓	2		1
Antimonopolní úřad prošetří dálnice	✓	×	✓	3		2
Stát si ponechá ČSA (rozhodnutí vlády)	✓	✓	✓	4	3	7
Pokrač. kauza práva v Plzni (policista + 40 podezřelých)	✓	✓	✓	5	13	3
Zemědělský protest proti malým výkupním cenám mléka	✓	×	×	6		
Soud osvobodil bývalého policistu Pichlíka	✓	×	×	7		
Skončí pozemní vysílání v Praze a Středočeském kraji	✓	×	✓	8		13
Vyznamenání pro statečné hasiče	✓	×	×	9		
Kauza uplácení při udělování povolení k pobytu cizincům u soudu	✓	×	×	10		
Ceny Jindřicha Chaloupeckého 2009	✓	×	×	11		
Prodej léků s efedrinem	✓	✓	×	12	7	
Plány na změnu požadavků na soudní znalce	✓	×	×	13		

Teroristický útok v Bagdádu - pokračování	✓	✗	✗	14		
Soud s vědcem, podvádějícím při klonování lidských embryí	✓	✗	✗	15		
Výhrady k Lisabonské smlouvě	✓	✓	✓	16	10	9
Srážka vrtulníků v Afghánistánu	✓	✗	✗	17		
Kráter v Lotyšsku způsobil rozruch	✓	✓	✗	18	9	
Zemřel Miloslav Švandrlík	✓	✓	✓	19	2	12
Korálové útesy v ohrožení	✓	✗	✗	20		
Katarský princ žaluje ČR	✗	✓	✗		1	
Německý soud s vrahem Egyptanky	✗	✓	✗		4	
Babybox - matka požádala soud o vrácení syna	✗	✓	✗		5	
Dovoz odpadků z Německa nepotrestán	✗	✓	✗		6	
Novomanželé 99 + 91 let	✗	✓	✗		8	
Řádění fotbalových fanoušků v Marseille	✗	✓	✗		11	
Úprava zákona o pytláctví	✗	✓	✗		14	
Dopravní nehoda - dodávka, kolo	✗	✓	✗		15	
Provazochodci z Číny	✗	✓	✗		16	
Německá policie dopadla Romanovského	✗	✗	✓			4
Početí dítěte online (pozn.: ČT 1 v sobotu)	✗	✗	✓			5
Zdražování pohonných hmot	✗	✗	✓			6
Lživé nabídky práce	✗	✗	✓			8
Změna zákona o opakované krádeži	✗	✗	✓			10
Celkem zpráv	□	□	□	20	16	13

8. Přehled zpráv, vysílaných v hlavním zpravodajství ČT 1, Novy a Primy dne 27. 10. 2010

	ČT 1	No va	Pri ma	Pořadí ČT 1	Pořadí Nova	Pořadí Prima
Jednání Ústavního soudu o Lisabonské smlouvě (odročení)	✓	✓	✓	1	2	1
Očekávání rozhodnutí ÚS v Evropě	✓	✗	✗	2		
Prasečí chřipka na gymnáziu	✓	✓	✗	3	6	
Soud s Karadžičem - 2. den	✓	✗	✗	4		
Zdražování nájmu	✓	✗	✗	5		
Opsání bakalářské práce (Plzeň)	✓	✓	✓	6	13	9
Předvolební průzkum STEM	✓	✗	✗	7		
O nemocných celiakii	✓	✗	✗	8		
Klaus vetoval novelu zákona o posuzování vlivu na životní prostředí	✓	✗	✗	9		
Výstava My jsme to nevzdali v Praze	✓	✗	✗	10		

Medaile pro veterány, připomínka 28.10. v Prostějově	✓	✗	✗	11		
Jackson - This is it jde do kin	✓	✗	✗	12		
Temelín - Rakušané nemohou žalovat (rozhodnutí evr. soudu)	✓	✓	✗	13	11	
Teplo a elektřina ze spaloven odpadu	✓	✗	✗	14		
Spor o dostatek pitné vody - Palestina/Izrael	✓	✗	✗	15		
Bombové atentáty v Bagdádu - přihlášení viníků	✓	✗	✗	16		
Nastražené bomby v Afghánistánu	✓	✗	✗	17		
Trest za pašování zbraní pro býv. francouzské státníky	✓	✗	✗	18		
Juanita Castrová pracovala pro CIA	✓	✗	✗	19		
Český youtube začne platit umělcům za prohlídnuté klipy	✓	✗	✗	20		
Začátek festivalu dokumentárních filmů v Jihlavě	✓	✗	✗	21		
Reakce na odročení jednání ÚS v ČR a postoje českých stran ke kauze	✗	✗	✓			2
Výbuch v brněnské hospodě	✗	✓	✓		4	3
Magistrát nařídil změnu známky u maturity	✗	✗	✓			4
Antimonopolní úřad prověří cenu výstavby dálnic	✗	✗	✓			5
Německý test autosedaček	✗	✗	✓			6
Americký zátah proti dětské prostituci	✗	✓	✓		13	7
Magnetická bouře, erupce na Slunci	✗	✗	✓			8
Fungování policejního systému SIS	✗	✗	✓			10
Autistický umělec kreslí po paměti města	✗	✗	✓			11
Unikátní operace infarktu myokardu v Brně	✗	✗	✓			12
Válka podsvětí	✗	✓	✗		1	
Pes napadl 2 děti	✗	✓	✗		3	
Veřejná databáze s platy občanů v Norsku	✗	✓	✗		5	
Pardubičtí radní letěli na fotbal do Španělska s podnikateli	✗	✓	✗		7	
Vražda vymahačky dluhů	✗	✓	✗		8	
Léčení arachnofobie	✗	✓	✗		9	
Rasistický útok kalifornské policie	✗	✓	✗		10	
Srážka lodí u Japonska	✗	✓	✗		12	
Švandrlík - rozhovor s Nepraktou	✗	✓	✗		14	
Jozefovská pevnost v Jaroměřích - spor o vlastnictví	✗	✓	✗		15	
Historický kočár z párátek	✗	✓	✗		16	
Celkem zpráv	□	□	□	21	16	12

9. Přehled zpráv, vysílaných v hlavním zpravodajství ČT 1, Novy a Primy dne 28. 10. 2010

	ČT 1	No va	Pri ma	Pořadí ČT 1	Pořadí Nova	Pořadí Prima
Státní svátek 1 - sám svátek	✓	✓	✓	1	2	3
Státní svátek 2 - Imrich Gablech	✓	✗	✗	2		
Odhalení pomníku Milady Horákové	✓	✗	✓	3		[3]
Protest pražských filharmoniků před 20ti lety	✓	✗	✗	4		
Vypátrání dívky z fotografie z demonstrace před 20ti lety	✓	✗	✗	5		
Lisabonská smlouva - projde-li dovětek, Klaus podepíše	✓	✓	✓	6	5	1
Angela Merkelová - (volba kancléřkou), stížnost sudetských Němců	✓	✓	✓	7	11	[1]
Teroristické útoky v Pákistánu a Afghánistánu	✓	✓	✗	8	10	
Rozsudek v kauze Becherovka na Slovensku	✓	✗	✗	9		
Pohotovost na Ruzyni	✓	✓	✓	10	8	2
Pomalovaný památník v Teplicích	✓	✗	✗	11		
Nová éra vesmírných letů	✓	✓	✗	12	6	
Prasečí chřipka na gymnáziu - další studenti	✓	✓	✗	13	14	
Nové peníze na regionální tratě	✓	✗	✗	14		
Plány na atentát v Dánsku	✓	✗	✗	15		
Ekvádor: Pád vrtulníku	✓	✗	✗	16		
Hry o Marii v Národním divadle	✓	✗	✗	17		
Předávání státních vyznamenání - pozornost na Josefu Váňovi	✗	✓	✗		1	
Dopad volna kolem svátku na ekonomiku	✗	✓	✗		3	
Honička s autem u Brna	✗	✓	✗		4	
Továrna v Novém Bydžově kontaminovala vodu a zeminy	✗	✓	✗		7	
Premiéra This is it (ČT 1 v ÚT) + (podpisovka Superstar (Nova))	✗	✓	✓		9	8
Záchrana chlapce v Číně	✗	✓	✗		12	
Piráti unesli britský pár	✗	✓	✗		13	
Žhář zapálil vlastní dům v Chrudimu	✗	✓	✓		15	10
Záchrana bagru	✗	✓	✗		16	
Připomenutí kroků, vedoucích ke vzniku Československa	✗	✗	✓			4
Tomáš Garrigue Masaryk	✗	✗	✓			5
Otázky ohledně vzniku ČSR mladým lidem	✗	✗	✓			6
Srovnání První republiky a porevoluční ČR	✗	✗	✓			7
Akce neonacistů	✗	✗	✓			9
Celkem zpráv	□	□	□	17	16	10

10. Přehled zpráv, vysílaných v hlavním zpravodajství ČT 1, Novy a Primy dne 29. 10.

2010

	ČT 1	No va	Pri ma	Pořadí ČT 1	Pořadí Nova	Pořadí Prima
Jednání v Bruselu - Lisabonská smlouva	✓	✓	✓	1	6	1
Jednání v Bruselu - Klimatické změny	✓	✗	✗	2		
Poslední transplantace kůže pro Natálku	✓	✗	✗	3		
Stávková pohotovost sociálních služeb	✓	✗	✗	4		
Protest zemědělců (mléko)	✓	✓	✓	5	8	4
Protest zemědělců (mléko) - evropský kontext	✓	✗	✗	6		
Finanční krize v Evropě	✓	✗	✗	7		
Prasečí chřipka na gymnáziu - dalších 6 studentů (ST) potvrzeno	✓	✓	✗	8	15	
Varování před pandemií	✓	✗	✗	9		
Dopravní podnik Praha bude propouštět	✓	✗	✗	10		
Nová jména do kalendáře	✓	✓	✗	11	9	
Potopení remorkéru na Vltavě	✓	✗	✓	12		13
Lupiči obrazů za mříže	✓	✗	✗	12		
Poplach na karlovarském letišti	✓	✗	✓	13		10
Polský zákaz herních automatů	✓	✗	✗	14		
Palestinský Hamás zakázal volby v pásnu Gazy	✓	✗	✗	15		
Zimbabwe nevpustilo do země zástupce OSN	✓	✗	✗	16		
Tuňáci na pokraji vymření	✓	✗	✗	17		
Rys v Krkonoších	✓	✓	✗	18	2	
Předávání státních vyznamenání ze středy	✗	✗	✓			2
Ceny pro Gotta, Váňu a Napravilovou	✗	✓	✓		14	3
Dražší léky?	✗	✗	✓			5
Odklizení následků sněhové kalamity (byla před 14ti dny)	✗	✗	✓			6
Ředitel českého rozhlasu se zřejmě psychicky zhroutil	✗	✗	✓			7
Falešné Datové schránky	✗	✗	✓			8
Američtí policisté zastřelili muslimského duchovního	✗	✗	✓			9
Kojoti zabili zpěvačku	✗	✗	✓			11
This is it	✗	✗	✓			12
Brněnští policisté naháněli daňka	✗	✗	✓			14
České vrtulníky do Afghánistánu	✗	✓	✗		1	
Prezidentův projev z 28.10.	✗	✓	✗		3	
Změna zákona ke ztrátě platební karty	✗	✓	✗		4	
Vrazi/zloději v kauze zásilkové služby dostali vysoké tresty	✗	✓	✗		5	
Dům ve Strašicích	✗	✓	✗		7	
Bin Ládín možná na nové nahrávce	✗	✓	✗		10	
Soud s SS-Manem v Němcku	✗	✓	✗		11	

Schwarzenegger nejspíš ukryl do veta zákona nadávku	×	✓	×		12	
Americké námořnictvo našlo u somálských břehů přepadenou jachtu	×	✓	×		13	
Přípravy na Halloween	×	✓	×		16	
Celkem zpráv	□	□	□	18	16	14

11. Přehled zpráv, vysílaných v hlavním zpravodajství ČT 1, Novy a Primy dne 30. 10. 2010

	ČT 1	Nov a	Prim a	Pořadí ČT 1	Pořadí Nova	Pořadí Prima
Summit EU schválil českou výjimku	✓	✓	✓	1	1	1
Jak bude vystupovat EU na klimatické konferenci	✓	×	×	2		
Zahraniční odezva na výjimku	✓	×	×	3		
Domácí odezva na výjimku	✓	✓	✓	4	2	2
Česko na prahu chřipkové pandemie	✓	×	✓	5		5
Prasečí chřipka na Ukrajině	✓	✓	×	6	11	
Zakázka na jaderné reaktory ČEZu	✓	×	×	7		
Semafor slaví 50 let	✓	✓	×	8	10	
Propad českého průmyslu	✓	×	×	9		
Ministryně školství na plzeňské právnické fakultě	✓	✓	✓	10	15	11
Skandál na univerzitě v Trenčíně	✓	✓	×	11	12	
Odškodnění za otěhotnění po sterilizaci	✓	✓	×	12	16	
Operace infarktu laserem	✓	×	✓	13		8
Bývalý konkurzní správce u soudu	✓	×	×	14		
Protesty studentů v Rakousku	✓	×	×	15		
Soud s jedním ze strůjčů genocidy ve Rwandě	✓	×	×	16		
Rada bezpečnosti chce lepší ochranu pro pracovníky OSN	✓	×	×	17		
Chirac obviněn z korupce	✓	✓	×	18	13	
Čeští bubeníci ve Washingtonu	✓	×	×	19		
Zemřel fotbalista František Veselý	×	✓	✓		3	3
Soudce Nagy musí na psychiatrické vyšetření	×	✓	×		4	
Nález další boty s nohou v Kanadě	×	✓	×		5	
Datové schránky	×	✓	×		6	
Dům ve Strašicích (pokrač. z ČT)	×	✓	×		7	
Dům ve Strašicích - živý vstup	×	✓	×		8	
Hromadná nehoda na dálnici	×	✓	✓		9	10
Požár ropných zásobníků v Indii	×	✓	×		14	

Policisté varovně stříleli na zloděje	×	✓	×		17	
Simulátor pro virtuální realitu	×	✓	×		18	
Požizování pirátských kopií This is it	×	×	✓			4
Výbuch v bytě v Brně při vaření drog	×	×	✓			6
Záchrana unesených dětí v Číně	×	×	✓			7
Vandalové poničili hřbitov	×	×	✓			9
Celkem zpráv	□	□	□	19	18	11

Následují přílohy

12 Schéma 3 - Struktura diskurzu první zprávy

13 Schéma 4 - Struktura diskurzu druhé zprávy

14 Schéma 5 - Struktura diskurzu třetí zprávy